

ZAKON

O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU

("Sl. list SRJ", br. 33/97 i 31/2001 i "Sl. glasnik RS", br. 30/2010)

Prvi deo OSNOVNE ODREDBE

Glava I OSNOVNA NAČELA

Važenje zakona

Član 1

Po ovom zakonu dužni su da postupaju državni organi kad u upravnim stvarima, neposredno primenjuju i propise, rezavaju o pravima, obavezama ili pravnim interesima fizičkih lica, pravnog lica ili druge stranke, kao i kad obavljaju druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Član 2

Po ovom zakonu dužni su da postupaju i preduzeća i druge organizacije kad u vršenju javnih ovlašćenja koja su im poverena zakonom rezavaju, odnosno kad obavljaju druge poslove iz člana 1. ovog zakona.

Član 3

Odredbe zakona kojima se, zbog specifične prirode upravnih stvari u pojedinim upravnim oblastima, propisuju neophodna odstupanja od pravila opšteg upravnog postupka, moraju biti u saglasnosti sa osnovnim načelima utvrđenim ovim zakonom.

Član 4

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) organom koji vodi postupak, odnosno rezava u upravnim stvarima smatra se organ uprave i drugi državni organ, kao i preduzeće i druga organizacija kojima je zakonom povereno vršenje javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organ);
- 2) službenom evidencijom smatra se evidencija koja je ustanovljena zakonom, odnosno drugim propisom, a kojom se organizovano registruju podaci ili činjenice za određene namene, odnosno za potrebe određenih korisnika.

Načelo zakonitosti

Član 5

(1) Organi koji postupaju u upravnim stvarima rezavaju na osnovu zakona i drugih propisa.

(2) U upravnim stvarima u kojima je organ zakonom ovlašten da rezava po slobodnoj oceni rezenje se mora doneti u granicama ovlaštenja i u skladu sa ciljem u kome je ovlaštenje dato.

Načelo zaštite prava građana i zaštite javnog interesa

Član 6

(1) Pri vođenju postupka i rezavanju u upravnim stvarima, organi su dužni da strankama omoguće da što lakše zaštitite i ostvare svoja prava i pravne interese, vode računa da ostvarivanje njihovih prava i pravnih interesa ne bude na štetu prava i pravnih interesa drugih lica, niti u suprotnosti sa zakonom utvrđenim javnim interesima.

(2) Kad ovlašteno službeno lice, s obzirom na postojeće činjenice i okolnosti, sazna ili oceni da stranka ili drugi učesnik u postupku ima osnovu za ostvarenje nekog prava ili pravnog interesa, upozori ih na to.

(3) Ako se na osnovu zakona strankama i drugim učesnicima u postupku naloga obaveze, prema njima treba se primenjivati mere predviđene propisima koje su za njih povoljnije, ako se takvim merama postiže cilj zakona.

Načelo efikasnosti

Član 7

Organi koji vode postupak, odnosno rezavaju u upravnim stvarima, dužni su da obezbede uspešno i kvalitetno ostvarivanje i zaštitu prava i pravnih interesa fizičkih lica, pravnih lica ili drugih stranaka.

Načelo istine

Član 8

U postupku se moraju utvrditi pravilno i potpuno sve činjenice i okolnosti koje su od značaja za donošenje zakonitog i pravilnog rezenja (odlučene činjenice).

Načelo saslušanja stranke

Član 9

(1) Pre donošenja rezenja stranci se mora omogućiti da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od značaja za donošenje rezenja.

(2) Rezenje se može doneti bez prethodnog saslužanja stranke samo u slu ajevima u kojima je to zakonom dopuzteno.

Načelo ocene dokaza

Član 10

Koje e injenice uzeti kao dokazane odlu uje ovlaz eno slu0beno lice po svom uverenju, na osnovu savesne i bri0ljive ocene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata celokupnog postupka.

Načelo samostalnosti u rešavanju

Član 11

(1) Organ vodi postupak i donosi rezenje samostalno, u okviru ovlaz enja utvr enog zakonom, odnosno drugim propisom.

(2) Ovlaz eno slu0beno lice samostalno utvr uje injenice i okolnosti i na osnovu utvr enih injenica i okolnosti primenjuje propise na konkretan slu aj.

Načelo dvostepenosti u rešavanju (pravo na žalbu)

Član 12

(1) Protiv rezenja donesenog u prvom stepenu stranka ima pravo na 0albu.

(2) Samo zakonom može se propisati da u pojedinim upravnim stvarima 0alba nije dopuztena, i to ako je na drugi na in obezbe ena zasztita prava i pravnih interesa stranke, odnosno zasztita zakonitosti.

(3) Protiv rezenja donesenog u drugom stepenu 0alba nije dopuztena.

Načelo pravnosnažnosti rešenja

Član 13

Rezenje protiv koga se ne može izjaviti 0alba niti pokrenuti upravni spor (pravnosna0no rezenje), a kojim je stranka stekla odre ena prava, odnosno kojim su stranci odre ene neke obaveze može se poniztiti, ukinuti ili izmeniti samo u slu ajevima koji su predvi eni zakonom.

Načelo ekonomičnosti postupka

Član 14

Postupak se mora voditi bez odugovla enja i sa zto manje trozkova za stranku i druge u esnike u postupku, ali tako da se pribave svi dokazi potrebni za pravilno i potpuno utvr ivanje injenih stanja i za donoženje zakonitog i pravilnog rezenja.

Načelo pružanja pomoći stranci

Član 15

Organ koji vodi postupak stara se da neznanje i neukost stranke i drugih u esnika u postupku ne budu na ztetu prava koja im po zakonu pripadaju.

Upotreba jezika i pisma u postupku

Član 16

(1) Organ vodi postupak na srpskom jeziku ekavskog ili jekavskog izgovora i u tom postupku koristi irili ko pismo, a latini ko pismo - u skladu sa zakonom. Na podru jima na kojima je, u skladu sa zakonom, u slu0benoj upotrebi i jezik odre ene nacionalne manjine postupak se vodi i na jeziku i uz upotrebu pisma te nacionalne manjine.

(2) Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, odnosno drugih u esnika u postupku, koji su dr0avljeni Republike Srbije, obezbedi e im se preko tuma a prevo enje toka postupka na njihov jezik, kao i dostavljanje poziva i drugih pismena na njihovom jeziku i pismu.

(3) Stranke i drugi u esnici u postupku koji nisu dr0avljeni Republike Srbije imaju pravo da tok postupka prate preko tuma a i da u tom postupku upotrebljavaju svoj jezik.

Glava II NADLEŽNOST

1. Stvarna i mesna nadležnost

Član 17

Stvarna nadle0nost za rezavanje u upravnom postupku odre uje se po propisima kojima se ure uje odre ena upravna oblast, odnosno po propisima kojima se odre uje nadle0nost pojedinih organa.

Član 18

Za rezavanje u upravnim stvarima u prvom stepenu stvarno su nadle0ni organi odre eni zakonom ili drugim propisima.

Član 19

(1) Organ ne mo0e preuzeti odre enu upravnu stvar iz nadle0nosti drugog organa i sam je reziti, osim ako je to zakonom predvi eno i pod uslovima propisanim tim zakonom.

(2) Organ nadle0an za rezavanje u odre enoj upravnoj stvari mo0e na osnovu zakonskog ovlaz enja preneti rezavanje u toj stvari na drugi organ.

Član 20

Stvarna i mesna nadležnost ne mogu se menjati dogovorom stranaka, dogovorom organa i stranaka, niti dogovorom organa, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 21

(1) Mesna nadležnost se određuje:

- 1) u upravnim stvarima koje se odnose na nepokretnost - prema mestu u kome se ona nalazi;
- 2) u upravnim stvarima koje se odnose na poslove iz nadležnosti državnog organa, kao i u upravnim stvarima koje se odnose na delatnost preduzeća ili drugog pravnog lica - prema sedištu državnog organa, preduzeća ili drugog pravnog lica. U upravnim stvarima koje se odnose na delatnost dela preduzeća kada ono obavlja delatnost van sedišta tog preduzeća - prema mestu obavljanja delatnosti tog dela preduzeća;
- 3) u upravnim stvarima koje se odnose na delatnost preduzetnika ili drugog fizičkog lica koje profesionalno obavlja ili treba da obavlja delatnost, a nema svojstvo preduzetnika - prema sedištu, odnosno prema mestu u kom se delatnost obavlja ili treba da se obavlja;
- 4) u ostalim upravnim stvarima - prema prebivalištu stranke. Kad ima vize stranaka, nadležnost se određuje prema stranci prema kojoj je zahtev upravljen. Ako stranka nema prebivalište u Republici Srbiji, nadležnost se određuje prema njenom boravištu, a ako nema ni boravišta - prema njenom poslednjem prebivalištu, odnosno boravištu u Republici Srbiji;
- 5) ako se mesna nadležnost ne može odrediti po odredbama tačaka 1. do 4. ovog stava, određuje se prema mestu u kome je nastao povod za vođenje postupka.

(2) U stvarima koje se odnose na brod ili vazduhoplov, ili u kojima je povod za vođenje postupka nastao na brodu ili vazduhoplovu, mesna nadležnost se određuje prema matičnoj luci broda, odnosno matičnom pristaništu vazduhoplova.

Član 22

(1) Ako su prema odredbama člana 21. ovog zakona istovremeno mesno nadležna dva ili više organa, nadležan će biti organ koji je prvi pokrenuo postupak. Mesno nadležni organi mogu se sporazumeti koji će od njih voditi postupak.

(2) Svaki mesno nadležni organ izvrši se na svom području one radnje postupka koje ne trpe odlaganja.

Član 23

Organ koji je pokrenuo postupak kao mesno nadležan zadržava nadležnost i kad u toku postupka nastupe okolnosti prema kojima bi bio mesno nadležan drugi organ. Organ koji je pokrenuo postupak može ustupiti predmet organu koji je prema novim okolnostima postao mesno nadležan ako se time znatno olakšava postupak, naročito za stranku.

Član 24

(1) Organ pazi po službenoj dužnosti u toku celog postupka na svoju stvarnu i mesnu nadležnost.

(2) Ako organ nađe da nije nadležan za rad po određenoj upravnoj stvari, postupi se na način propisan u članu 56. st. 3. i 4. ovog zakona.

(3) Ako je nenadležni organ izvršio neku radnju postupka, nadležni organ kome je upravna stvar ustupljena ceni se da li će radnju ponoviti.

2. Stranke sa diplomatskim imunitetom

Član 25

(1) U pogledu nadležnosti organa u stvarima u kojima je stranka stranac koji uživa diplomatski imunitet u Republici Srbiji, strana država ili međunarodna organizacija, važe pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje o postojanju i obimu diplomatskog imuniteta, objašnjenje daje ministarstvo nadležno za spoljne poslove.

(3) Službene radnje koje se tiču lica koja uživaju diplomatski imunitet vrše se preko ministarstva nadležnog za spoljne poslove.

3. Prostorno ograničenje nadležnosti

Član 26

(1) Organ izvršava službene radnje u granicama svog područja.

(2) Ako postoji opasnost zbog odlaganja, a službenu radnju bi trebalo izvršiti van granica područja organa, organ može izvršiti radnju i van granica svog područja. On je dužan da o tome odmah obavesti organ na čijem je području tu radnju izvršio.

(3) Službene radnje u zgradama ili drugim objektima koje koristi Vojska Srbije vrše se po prethodnoj prijavi nadležnom vojnom starežini i po njegovom odobrenju.

(4) Službene radnje koje se obavljaju na eksteritorijalnom području vrše se preko ministarstva nadležnog za spoljne poslove.

4. Sukob nadležnosti

Član 27

Sukob nadležnosti između organa sa teritorije različitih republika rešava Savezni ustavni sud.

Član 28

(1) Kad se dva organa izjasne kao nadležni ili kao nenadležni za rešavanje u istoj upravnoj stvari, predlog za rešavanje sukoba nadležnosti podnosi organ koji je poslednji odlučivao o svojoj nadležnosti, a može ga podneti i stranka.

(2) Organ koji rešava sukob nadležnosti istovremeno može poniziti rešenje koje je u upravnoj stvari doneo nenadležni organ, odnosno poniziti i zaključak kojim se nadležni organ izjasnio kao nenadležan i dostavi ga spise predmeta nadležnom organu.

(3) Protiv rešenja kojim se odlučuje o sukobu nadležnosti stranka ne može izjaviti posebnu žalbu niti voditi upravni spor.

(4) Odredbama člana 22. stav 2. ovog zakona shodno se primenjuje u slučaju sukoba nadležnosti.

Član 29

(1) Ako organ u sukobu smatra da mu je rešenjem kojim je odlučeno o sukobu nadležnosti povređeno pravo, može izjaviti žalbu. Ako je o sukobu rešio sud ili vlada, žalba nije dopuztena.

(2) Ako organ nadležan za rešavanje po žalbi iz stava 1. ovog člana utvrdi da rešenje o sukobu nadležnosti nije zasnovano na propisima, raspravi i odnose koji su usled toga nastali između organa koji se žalio i organa koji je rešenjem o sukobu nadležnosti oglazen za nadležnog, vode računa o pravima koja odgovaraju tim propisima pripadaju organu koji se žalio. Rešenje doneseno po žalbi smatra se prvostepenim rešenjem.

5. Pravna pomoć

Član 30

(1) Za izvršenje pojedinih radnji u postupku koje treba preduzeti van područja nadležnog organa, taj organ može zamoliti nadležni organ na čijem području treba preduzeti radnju.

(2) Organ nadležan za rešavanje u upravnoj stvari može, radi lakšeg i bržeg obavljanja radnje ili izbegavanja nepotrebnih troškova, vršenje pojedine radnje u postupku poveriti drugom organu ovlašćenom za preuzimanje takve radnje.

Član 31

(1) Organi su dužni da jedni drugima ukazuju pravnu pomoć u upravnom postupku. Ta pomoć se traži služenom zamolnicom.

(2) Zamoljeni organ iz stava 1. ovog člana dužan je da postupi po zamolnici bez odlaganja, a najdavnije u roku od 30 dana od dana prijema službene zamolnice.

(3) Pravna pomoć za izvršenje pojedinih radnji u postupku može se tražiti od suda u skladu s posebnim propisima. Izuzetno, organ za rezavanje u upravnim stvarima može tražiti od suda da mu dostavi spise koji su potrebni za vođenje upravnog postupka. Sud je dužan da postupi po tom zahtevu ako se time ne ometa sudski postupak. Sud može odrediti rok u kome mu se spisi moraju vratiti.

(4) Za pravnu pomoć u odnosu sa inostranim organima važe odredbe međunarodnih ugovora, a ako tih ugovora nema, primenjuje se na položaj uzajamnosti. U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, objašnjenje daje ministarstvo nadležno za spoljne poslove.

(5) Organi ukazuju pravnu pomoć inostranim organima na način utvrđen zakonom. Organ može uskratiti pravnu pomoć ako se traži obavljanje radnje koja je protivna javnom poretku. Radnja koja je predmet molbe inostranog organa može se izvršiti i na način koji zahteva inostrani organ, ako takav postupak nije protivan javnom poretku.

(6) Ako međunarodnim ugovorima nije predviđena mogućnost neposrednog opztenja s inostranim organima, organi opšte s inostranim organima preko ministarstva nadležnog za spoljne poslove.

6. Izuzeci

Član 32

Službeno lice koje rezava u upravnim stvarima ili obavlja pojedine radnje u postupku izuzeće se ako je:

- 1) u predmetu u kome se vodi postupak stranka, saovlašćenik, odnosno saobveznik, svedok, veštak, punomoćnik ili zakonski zastupnik stranke;
- 2) sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke krvni srodnik u pravoj liniji, a u pobožnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, braćuni drug ili tazbinski srodnik do drugog stepena zaključno, čak i onda kad je brak prestao;
- 3) sa strankom, zastupnikom ili punomoćnikom stranke u odnosu staraoca, usvojioca, usvojenika ili hranitelja;
- 4) u prvostepenom postupku učestvovalo u vođenju postupka ili u donošenju rešenja.

Član 33

Službeno lice koje treba da rezava u određenoj upravnoj stvari ili koje treba da obavi određenu radnju u postupku, čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 32. ovog zakona, dužan je da prekine svaki dalji rad na predmetu i da o tome obavesti organ nadležan za rezavanje o izuzeću. Ako službeno lice smatra da postoje druge okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće, obavesti o tome isti organ, ne prekidajući rad.

Član 34

(1) Stranka može zahtevati izuzeće službenog lica kad postoje razlozi navedeni u članu 32. ovog zakona, kao i kad postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost. U svom zahtevu stranka mora navesti okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od razloga za izuzeće.

(2) Službeno lice za koje je stranka zahtevala izuzeće iz bilo kog razloga navedenog u članu 32. ovog zakona ne može, sve do donošenja zaključka o tom zahtevu, vršiti nikakve radnje u postupku, osim onih koje ne trpe odlaganje.

Član 35

(1) O izuzeću službenog lica u organu odlučuje rukovodilac organa.

(2) O izuzeću rukovodioca organa odlučuje organ određen posebnim zakonom ili drugim opštim aktom, odnosno organ koji je nadležan za njegov izbor, postavljenje ili imenovanje.

(3) O izuzeću se odlučuje zaključkom.

Član 36

(1) U zaključku o izuzeću određuje se službeno lice koje će rezavati u upravnoj stvari, odnosno obavljati pojedine radnje u postupku po predmetu u kome je izuzeće određeno.

(2) Protiv zaključka kojim se određuje izuzeće nije dopuztena posebna žalba.

Član 37

(1) Odredbe ovog zakona o izuzeću shodno se primenjuju i na članove kolegijalnih organa.

(2) Zaključak o izuzeću člana kolegijalnog organa donosi taj organ.

Član 38

(1) Odredbe ovog zakona o izuzeću shodno se primenjuju i na zapisničara.

(2) Zaključak o izuzeću zapisničara donosi službeno lice koje vodi postupak.

Glava III STRANKA I NJENO ZASTUPANJE

1. Stranka

Član 39

Stranka je lice po kojem je zahtevu pokrenut postupak ili protiv koga se vodi postupak ili koje, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku.

Član 40

(1) Stranka u postupku može biti svako fizičko i pravno lice.

(2) Državni organ, organizacija, naselje, grupa lica i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica, mogu biti stranke ako mogu biti nosioci prava i obaveza ili pravnih interesa o kojima se rezava u postupku.

Član 41

Stranka može biti i sindikalna organizacija ako se postupak odnosi na neko pravo ili pravni interes člana te organizacije.

Član 42

(1) Javni tužilac, javni pravobranilac i drugi državni organi, kad su zakonom ovlašćeni da u postupku zastupaju javni interes, imaju, u granicama tih ovlašćenja, prava i dužnosti stranke.

(2) Organi iz stava 1. ovog člana ne mogu u postupku imati zira ovlašćenja nego zato ih imaju stranke, osim ako su im takva ovlašćenja data zakonom.

2. Procesna sposobnost i zakonski zastupnik

Član 43

(1) Stranka koja je potpuno poslovno sposobna može sama vrziti radnje u postupku (procesna sposobnost).

(2) Za procesno nesposobno lice radnje u postupku vrzi njegov zakonski zastupnik. Zakonski zastupnik se određuje na osnovu zakona ili aktom nadležnog državnog organa.

(3) Pravno lice vrzi radnje u postupku preko svog, odnosno zakonskog zastupnika, odnosno ovlašćenog predstavnika koji se određuje na osnovu opztega akta tog pravnog lica, ako nije određen aktom nadležnog državnog organa.

(4) Državni organ vrzi radnje u postupku preko propisom ovlašćenog predstavnika, organizacija koja nema svojstvo pravnog lica - preko lica koje se određuje prema opztem aktu organizacije, a naselje, grupa lica i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica - preko lica koje oni ovlaste, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

(5) Kad organ koji vodi postupak utvrdi da zakonski zastupnik lica pod starateljstvom ne pokazuje potrebnu pažnju u zastupanju, obavestiće o tome organ starateljstva.

Član 44

(1) U toku celog postupka organ e po slu0benoj du0nosti paziti da li lice koje se pojavljuje kao stranka mo0e biti stranka u postupku i da li stranku zastupa njen zakonski zastupnik, odnosno ovlaz eni predstavnik.

(2) Ako u toku postupka nastupi smrt stranke, odnosno prestanak pravnog lica, postupak se mo0e obustaviti ili nastaviti, zavisno od prirode upravne stvari koja je predmet postupka. Ako prema prirodi stvari postupak ne mo0e da se nastavi, organ e obustaviti postupak zaklju kom protiv kog je dopuztena posebna 0alba.

3. Privremeni zastupnik

Član 45

(1) Ako procesno nesposobna stranka nema zakonskog zastupnika, ili ako neku radnju treba preduzeti protiv lica ije je prebivalizite, odnosno boravizite nepoznato, a koje nema punomo nika, organ koji vodi postupak postavi e takvoj stranci privremenog zastupnika ako to tra0i hitnost predmeta, a postupak se mora sprovesti. Taj organ e odmah izvestiti o tome organ starateljstva, a ako je privremeni zastupnik postavljen licu ije je prebivalizite, odnosno boravizite nepoznato, objavi e svoj zaklju ak na oglasnoj tabli organa, odnosno u slu0benom glasilu.

(2) Ako pravno lice, organizacija, naselje, grupa lica i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica nemaju zakonskog zastupnika, odnosno ovlaz enog predstavnika ni punomo nika, organ koji vodi postupak, pod uslovima iz stava 1. ovog lana, postavi e toj stranci privremenog zastupnika i o tome e se ona odmah obavestiti. Pravnom licu se privremeni zastupnik postavlja, po pravilu, iz reda slu0benih lica tog pravnog lica.

(3) Na na in predvi en u st. 1. i 2. ovog lana postavi e se privremeni zastupnik i kad treba izvrziti radnju koja se ne mo0e odlo0iti, a stranku, odnosno njenog zakonskog zastupnika, ovlaz enog predstavnika ili punomo nika nije mogu e blagovremeno pozvati. O tome e se stranka, zakonski zastupnik, ovlaz eni predstavnik ili punomo nik odmah obavestiti.

(4) Lice koje se postavlja za privremenog zastupnika du0no je da se primi zastupanja, a zastupanje mo0e odbiti samo iz razloga koji su predvi eni posebnim propisima. Privremeni zastupnik u estvuje samo u postupku za koji je izri no postavljen, i to dok se ne pojavi zakonski zastupnik ili ovlaz eni predstavnik, odnosno sama stranka ili njen punomo nik.

4. Zajednički predstavnik, odnosno zajednički punomoćnik

Član 46

(1) Dve stranke ili vize stranaka mogu, ako posebnim propisom nije druk ije odre eno, u istom predmetu istupati zajedni ki. U tom slu aju du0ne su da nazna e ko e od njih istupati kao njihov zajedni ki predstavnik, ili postaviti zajedni kog punomo nika.

(2) Organ koji vodi postupak mo0e, ako to ne zabranjuje poseban propis, odrediti zaklju kom strankama koje u postupku u estvuju sa istovetnim zahtevima da u odre enom roku nazna e ko e ih izme u njih predstavljati, ili da postave zajedni kog

punomoćnika. Ako stranke po takvom zaključku ne postupaju, zakonskog zastupnika, ovlaštenog predstavnika ili zajedničkog punomoćnika može odrediti sam organ koji vodi postupak u kom slušaju zajednički predstavnik, odnosno zajednički punomoćnik zadržava to svojstvo sve dok stranke ne postavie drugog. Protiv takvog zaključka stranke imaju pravo na posebnu žalbu, koja ne odlaže izvršenje zaključka.

(3) U slučaju određivanja zajedničkog predstavnika, odnosno zajedničkog punomoćnika, svaka stranka zadržava pravo da istupa kao stranka u postupku, da daje izjave, kao i da samostalno izjavljuje žalbu i koristi druga pravna sredstva.

5. Punomoćnik

Član 47

(1) Stranka, odnosno njen zakonski zastupnik može odrediti punomoćnika koji će zastupati stranku u postupku, osim u radnjama u kojima je potrebno da sama stranka daje izjave.

(2) Radnje u postupku koje punomoćnik preuzima u granicama punomoćnika imaju isto pravno dejstvo kao da ih je preuzela sama stranka, odnosno njen zakonski zastupnik.

(3) U pored punomoćnika, sama stranka može davati izjave a one se mogu od nje i neposredno tražiti.

(4) Stranka koja je prisutna kad njen punomoćnik daje usmenu izjavu, može neposredno posle date izjave izmeniti ili opozvati izjavu svog punomoćnika. Ako u pismenim ili usmenim izjavama koje se tičinjenica postoji nesaglasnost između izjava stranke i njenog punomoćnika, organ koji vodi postupak čini i obe izjave u smislu člana 10. ovog zakona.

Član 48

(1) Punomoćnik može biti svako lice koje je potpuno poslovno sposobno, osim lica koja se bave nadriparstvom.

(2) Ako se kao punomoćnik pojavi lice koje se bavi nadriparstvom, organ će takvom licu uskratiti dalje zastupanje i o tome će odmah obavestiti stranku i nadležnog javnog tužioca.

(3) Protiv zaključka o uskraćivanju zastupanja može se izjaviti posebna žalba, koja ne odlaže izvršenje zaključka.

Član 49

(1) Punomoćnik se može dati pismeno ili usmeno u zapisnik. Ako se u toku postupka ne sastavlja zapisnik, o usmenom punomoćniku staviće se zabeležka u spisu predmeta.

(2) Stranka koja nije pismena ili nije u stanju da se potpise stavi je na pismeno punomo je otisak ka0iprsta umesto potpisa. Ako se punomo je izdaje licu koje nije advokat, mora ga overiti nadle0ni organ.

(3) Izuzetno, slu0beno lice koje vodi postupak ili obavlja pojedine radnje u postupku mo0e dopustiti da u ime stranke, kao njen punomo nik, izvrzi odre enu radnju bez prilo0enog punomo ja lan njene porodice ili doma instva ili lice koje je u radnom odnosu s njom, ako nema sumnje u postojanje i obim punomo ja. Ako takvo lice postavi zahtev za pokretanje postupka ili u toku postupka daje izjavu suprotnu ranijoj izjavi stranke, od njega e se zatra0iti da u odre enom roku naknadno podnese punomo je.

Ālan 50

(1) Punomo je se mo0e dati u obliku privatne isprave.

(2) Ako je punomo je dato u obliku privatne isprave, pa se posumnja u njegovu istinitost, mo0e se narediti da se podnese overeno punomo je.

(3) Pravilnost punomo ja ispituje se po slu0benoj du0nosti, a nedostaci pismenog punomo ja otklanjaju se shodno odredbi lana 58. ovog zakona, pri emu slu0beno lice koje vodi postupak mo0e dopustiti punomo niku s neurednim punomo jem da izvrzi hitne radnje u postupku.

Ālan 51

(1) Za obim punomo ja merodavna je sadr0ina punomo ja. Punomo je se mo0e dati za ceo postupak ili samo za pojedine radnje, a mo0e se i vremenski ograni iti.

(2) Punomo je ne prestaje smr u stranke, gubitkom njene procesne sposobnosti ili promenom njenog zakonskog zastupnika, ali pravni sledbenik stranke, odnosno njen novi zakonski zastupnik mo0e opozvati ranije punomo je.

(3) Na pitanja u vezi s punomo jem koja nisu ure ena odredbama ovog zakona shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se ure uje parni ni postupak.

Ālan 52

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stranke shodno se primenjuju na njihove zakonske zastupnike, ovlaz ene predstavnike, punomo nike, privremene zastupnike, zajedni ke predstavnike i zajedni ke punomo nike.

Ālan 53

(1) Stranci e se dozvoliti da u upravnim stvarima za koje se tra0i stru no poznavanje pitanja u vezi s predmetom postupka dovede stru no lice koje e joj davati obavezenja i savete (stru ni pomaga). To lice ne zastupa stranku.

(2) Stranka ne mo0e dovesti kao stru nog pomaga a lice koje nije poslovno sposobno ili koje se bavi nadripisarstvom.

Glava IV OPŹTENJE ORGANA I STRANAKA

1. Podnesci

Član 54

(1) Podnescima se smatraju zahtevi, obrasci koji se koriste za automatsku obradu podataka, predlozi, prijave, molbe, žalbe, prigovori i druga saopztenja kojima se stranke obrađuju organima.

(2) Podnesci se, po pravilu, predaju neposredno ili zalju poztom pismeno, ili se usmeno saopztavaju u zapisnik, a mogu se, ako nije drukčije propisano, izjavljivati i telegrafski, odnosno telefaksom. Kratka i hitna saopztenja mogu se davati i telefonom, ako je to, po prirodi stvari, moguće.

Član 55

Podnesak se predaje organu nadležnom za prijem podneska, a može se predati svakog radnog dana u toku radnog vremena. Za podneske koji se usmeno podnose, a koji nisu vezani za rok ili nisu neodložni, može se odrediti da se predaju samo u određene sate u toku radnog vremena, odnosno u određene dane. Vreme za predaju takvih podnesaka objavljuje svaki organ u svojim prostorijama na vidnom mestu.

Član 56

(1) Organ koji je nadležan za prijem podneska dužan je da primi podnesak koji mu se predaje, odnosno da uzme u zapisnik podnesak koji mu se usmeno saopztava.

(2) Službeno lice koje primi podnesak dužno je, na usmeni zahtev podnosioca, da mu potvrdi prijem podneska. Za tu potvrdu ne plaća se taksa.

(3) Ako organ nije nadležan za prijem podneska, službeno lice tog organa upozoriće na to podnosioca i uputiti ga organu nadležnom za prijem. Ako podnosilac i pored toga zahteva da se njegov podnesak primi, službeno lice je dužno da primi takav podnesak. Ako organ nađe da nije nadležan za rad po takvom podnesku, doneće zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti.

(4) Kad organ poztom dobije podnesak za koji prijem nije nadležan, a nesumnjivo je koji je organ nadležan za prijem, poslaće podnesak bez odlaganja nadležnom organu, odnosno sudu i o tome će obavestiti stranku. Ako organ koji je dobio podnesak ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku, doneće bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti i zaključak odmah dostaviti stranci.

(5) Protiv zaključaka donesenog po odredbama st. 3. i 4. ovog člana dopuztena je posebna žalba.

(6) Ako organ poztom dobije tu0bu za pokretanje upravnog spora, dostavi e je bez odlaganja nadle0nom sudu, o emu e obavestiti podnosioca tu0be.

Član 57

(1) Podnesak mora biti razumljiv i da bi se po njemu moglo postupati treba da sadr0i naro ito: ozna enje organa kome se upu uje, predmet na koji se odnosi, zahtev, odnosno predlog, ko je zastupnik, punomo nik ili predstavnik, ako ga ima, kao i ime i prezime i prebivalizite, odnosno boravizite (adresu) ili firmu i sedizte podnosioca, odnosno zastupnika, punomo nika ili predstavnika.

(2) Podnosilac je du0an da svojeru no potpize podnesak. Izuzetno, podnesak mo0e umesto podnosioca potpisati njegov bra ni drug, jedan od njegovih roditelja, sin ili k i, ili advokat koji je po ovlaz enju stranke sastavio podnesak. Lice koje je potpisalo podnesak du0no je da na podnesku potpize svoje ime i stavi svoju adresu.

(3) Ako je podnosilac nepismen ili nije u stanju da se potpize, potpisa e ga pismeno lice koje e potpisati i svoje ime i navesti svoju adresu.

Član 58

(1) Ako podnesak sadr0i neki formalni nedostatak koji spre ava postupanje po podnesku ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, organ koji je primio takav podnesak u ini e sve zto treba da se nedostaci otklone i odredi e podnosiocu rok u kom je du0an da to u ini. To se mo0e saopztiti podnosiocu telefonom ili usmeno ako se podnosilac zatekne kod organa koji saopztava da podnesak sadr0i nedostatke. O u injenom saopztenju organ e staviti zabelezku na spisu.

(2) Ako podnosilac otkloni nedostatke u odre enom roku, smatra e se da je podnesak bio od po etka uredan. Ako podnosilac ne otkloni nedostatke u odre enom roku, pa se usled toga ne mo0e postupati po podnesku, organ e zaklju kom odbaciti takav podnesak. Na ovu posledicu podnosilac e se naro ito upozoriti u pozivu za ispravku podneska. Protiv tog zaklju ka dozvoljena je posebna 0alba.

(3) Kad je podnesak poslat telegrafski, odnosno telefaksom ili je primljeno telefonsko saopztenje, pa se posumnja da je podnesak podnelo lice ije je ime ozna eno na telegrafskom podnesku, odnosno telefaksom, odnosno da poti e od lica koje je pri telefonskom saopztenju dalo svoje ime, organ e pokrenuti postupak za utvr ivanje tih injenica, pa ako se one ne utvrde, odnosno ako se nedostaci ne otklone, postupi e na na in propisan u stavu 2. ovog lana. Protiv zaklju ka organa kojim se podnesak odbacuje mo0e se izjaviti posebna 0alba.

Član 59

Ako podnesak sadr0i vize zahteva koji se moraju rezavati odvojeno, organ koji primi podnesak uze e u rezavanje zahteve za ije je rezavanje nadle0an, a sa ostalim zahtevima postupi e u smislu lana 56. stav 4. ovog zakona.

2. Pozivanje

Član 60

(1) Organ koji vodi postupak ovlašten je da poziva lice koje je prisustvo u postupku potrebno, a koje boravi na njegovom području. Po pravilu, pozivanje se ne može vrziti radi dostavljanja pismenih otpravaka rezenja, odnosno zaključaka, ili radi saopštenja koja se mogu izvrziti poztom ili na drugi način pogodniji za lice kome saopztenje treba dostaviti.

(2) Na usmenu raspravu može biti pozvano lice koje boravi van područja organa koji vodi postupak ako se time postupak ubrzava ili olakzava, a dolazak ne prouzrokuje veće troškove ili veću dangubu za pozvanog.

(3) Pozivanje se vrzi pismenim pozivom, ako posebnim propisima nije predviđeno drugi način.

Član 61

(1) U pismenom pozivu označeno se naziv organa koji je izdao poziv, ime i prezime i adresa lica koje se poziva, mesto, dan, a kad je to moguće i čas dolaska pozvanog, predmet zbog koga se poziva i u kom svojstvu (kao stranka, svedok, veztak itd.), i koja pomoćna sredstva i dokaze pozvani treba da pribavi, odnosno podnese. U pozivu se mora navesti da li je pozvano lice dužno da dođe lično ili može poslati punomoćnika koji će ga zastupati i upozori se da je, u slučaju sprečenosti da se odazove pozivu, dužno da izvesti organ koji je izdao poziv. Pozvani se isto tako upozoriti na posledice ako se ne odazove pozivu ili ne izvesti da je sprečen da dođe.

(2) U pozivu na usmenu raspravu stranka se može pozvati da podnese pismene i druge dokaze, a može se obavestiti da može povesti svedoke na koje namerava da se pozove.

(3) Kad to dopuzta priroda stvari, može se ostaviti na volju pozvanom licu da umesto ličnog dolaska preda do određenog dana potrebnu pismenu izjavu.

Član 62

(1) Prilikom pozivanja organ će voditi računa o tome da lice koje je prisustvo potrebno pozove da dođe u vreme koje će najmanje ometati pozvanog u vrzenju njegovog redovnog posla.

(2) Niko ne može biti pozvan da dođe u toku noćnog odmora, osim ako se radi o hitnim i neodložnim merama.

Član 63

(1) Pozvano lice dužno je da se odazove pozivu.

(2) Ako je pozvano lice zbog bolesti ili drugog opravdanog razloga sprečeno da dođe, dužno je odmah po prijemu poziva da o tome izvesti organ koji je izdao poziv, a ako je razlog sprečenosti nastao docnije - odmah po saznanju tog razloga.

(3) Ako se lice kome je poziv lično dostavljen (član 77) ne odazove pozivu, a izostanak ne opravda, može biti privedeno, a pored toga i kažnjeno novčanom kaznom do 1.500 dinara. Te mere se primeniti samo ako je u pozivu bilo označeno da se primeniti. Ako su usled neopravdanog izostanka pozvanog lica nastali troškovi u postupku, može se odrediti da te troškove snosi lice koje je izostalo. Zaključak o privolenju, o izricanju kazne, odnosno o plaćanju troškova donosi slušbeno lice koje vodi postupak, u saglasnosti sa slušbenim licem ovlašćenim za rezavanje upravne stvari, a kod zamoljenog organa - u saglasnosti sa starezinom tog organa, odnosno sa slušbenim licem ovlašćenim za rezavanje u sličnim upravnim stvarima. Protiv tog zaključka dopuztena je posebna žalba.

(4) Ako se pozivu nije odazvao pripadnik Vojske Srbije ili policije, organ se obratiti nadležnoj komandi, odnosno nadležnom organu sa zahtevom da se on dovede, a može ga i kazniti po stavu 3. ovog člana, odnosno odrediti da snosi troškove koje je svojim nedolaskom prouzrokovao.

3. Zapisnik

Član 64

(1) O usmenoj raspravi ili drugoj važnijoj radnji u postupku, kao i o važnijim usmenim izjavama stranaka ili trećih lica u postupku, sastavlja se zapisnik.

(2) O manje važnim radnjama i izjavama stranaka i trećih lica koje nemaju bitnog uticaja na rezavanje u upravnoj stvari, o upravljanju tokom postupka, o saopštenjima, slušbenim opažanjima, usmenim uputstvima i nalazima, kao i okolnostima koje se tiču samo unutrašnjeg rada organa kod koga se vodi postupak ne se, po pravilu, sastavljati zapisnik, već se u samom spisu staviti zabeležka koju potvrđuje slušbeno lice koje je zabeležku stavilo, uz oznaku datuma. Ne mora se sastavljati zapisnik ni o usmenim zahtevima stranke o kojima se odlučuje po skrćenom postupku, a kojima se udovoljava, već se takvi zahtevi mogu samo evidentirati na propisan način.

Član 65

(1) U zapisnik se unosi: naziv organa koji vrši radnju, mesto u kome se vrši radnja, dan i čas kad se vrši radnja, predmet u kome se ona vrši i imena slušbenih lica, prisutnih stranaka i njihovih zastupnika, punomoćnika ili predstavnika.

(2) Zapisnik treba da sadrži, tačno i kratko, tok i sadržaj izvršenih radnji u postupku, kao i datih izjava. Pri tom, zapisnik treba da se ograniči na ono što se tiče same upravne stvari koja je predmet postupka. U zapisniku se navode sve isprave koje su u bilo koju svrhu upotrebljene na usmenoj raspravi. Prema potrebi, te isprave se prilažu zapisniku.

(3) Izjave stranaka, svedoka, veštaka i drugih lica koja učestvuju u postupku, a koje su od značaja za rezavanje u upravnoj stvari, upisuju se u zapisnik što tačnije, po potrebi, i njihovim rečima. U zapisnik se upisuju i svi zaključci koji se u toku izvršenja radnje donesu.

(4) Ako se saslužanje vrši preko tumača, označi se na kom je jeziku saslužani govorio i ko je bio tumač.

(5) Zapisnik se vodi u toku vrzenja slušobene radnje. Ako se radnja ne može istog dana završiti, ona se svakog dana posebno u isti zapisnik ono što je tog dana urađeno i to se propisno potpisati.

(6) Ako se radnja o kojoj se vodi zapisnik nije mogla izvršiti bez prekida, u zapisniku se označiti da je bilo prekida.

(7) Ako su u toku radnje izrađeni ili pribavljeni planovi, skice, crteži, fotografije i sl. overi se se i priključiti zapisniku.

(8) Propisima se može odrediti da se zapisnik u određenim stvarima može voditi u vidu knjige ili drugih sredstava evidencije.

Član 66

(1) Zapisnik mora biti vođen uredno i u njemu se ne sme ništa brisati. Mesta koja su precrkana do zaključenja zapisnika moraju ostati čitljiva i overena potpisom slušobeno lice koje rukovodi radnjom postupka.

(2) U već potpisanom zapisniku ne sme se ništa dodavati ni menjati. Dopuna u već zaključenom zapisniku unosi se u dodatak zapisniku.

Član 67

(1) Pre zaključenja zapisnik se pročitati saslužanim licima i ostalim licima koja učestvuju u postupku. Ta lica imaju pravo da i sama pregledaju zapisnik i da stave svoje primedbe. Na kraju zapisnika se navesti da je zapisnik pročitani i da nisu stavljene nikakve primedbe ili, ako jesu, ukratko se upisati sadržaj primedaba. Zatim se zapisnik potpisati lice koje je učestvovalo u radnji, a na kraju se ga overiti slušobeno lice koje je rukovodilo radnjom, kao i zapisničar - ako ga je bilo.

(2) Ako zapisnik sadrži saslužanje vize lica, svako se od njih potpisati ispod onog dela zapisnika u kome je upisana njegova izjava.

(3) Ako su vrzena suočenja, deo zapisnika o tome potpisati i overiti lica koja su suočena.

(4) Ako se zapisnik sastoji od vize listova, oni se označiti rednim brojevima. Svaki list se na kraju overiti svojim potpisom slušobeno lice koje rukovodi radnjom postupka i lice čija je izjava upisana na kraju lista.

(5) Dopune već zaključenog zapisnika ponovo se potpisati i overiti.

(6) Ako lice koje treba da potpiše zapisnik nije pismeno ili ne može da piše, potpisati i overiti pismeno lice koje se staviti i svoj potpis. To ne može biti slušobeno lice koje rukovodi radnjom postupka niti zapisničar.

(7) Ako neko lice ne želi da potpiše zapisnik ili se udalji pre zaključenja zapisnika, to se upisati u zapisnik i navesti razlog zbog kog je potpis uskraćen.

Član 68

(1) Zapisnik sastavljen saglasno odredbama člana 67. ovog zakona jeste javna isprava. Zapisnik je dokaz o toku i sadržini radnje postupka i datih izjava, osim onih delova zapisnika na koje je saslužano lice stavilo primedbu da nisu pravilno sastavljeni.

(2) Dozvoljeno je dokazivati netačnost zapisnika.

Član 69

(1) Kad u postupku rezava kolegijalni organ, o većanju i glasanju sastavlja se poseban zapisnik. Kad je u postupku po žalbi jednoglasno odlučeno, ne mora se sastavljati zapisnik o većanju i glasanju, već se o tome može staviti samo zabeležka na spisu.

(2) U zapisnik o većanju i glasanju upisuju se, pored podataka o ličnom sastavu kolegijalnog organa, označenje predmeta o kome se radi i kratak sadržaj onoga zto je rezeno, kao i izdvojena mišljenja ako ih je bilo. Taj zapisnik potpisuje lice koje predsedava i zapisničar.

4. Razgledanje spisa i obaveštavanje o toku postupka

Član 70

(1) Stranke imaju pravo da razgledaju spise predmeta i da o svom trozku prepizu, odnosno fotokopiraju potrebne spise. Razgledanje i prepisivanje, odnosno fotokopiranje spisa vrše se pod nadzorom određenog službenog lica.

(2) Pravo da razgleda spise i da o svom trozku prepize, odnosno fotokopira pojedine spise ima i svako treće lice koje za to uini verovatnim svoj pravni interes.

(3) Zahtev za razgledanje i prepisivanje, odnosno fotokopiranje spisa može se staviti i usmeno. Organ može tražiti od lica iz stava 2. ovog člana da pismeno ili usmeno na zapisnik obrazloži postojanje svog pravnog interesa.

(4) Ne mogu se razgledati ni prepisivati, odnosno fotokopirati: zapisnik o većanju i glasanju, službeni referati i nacrti rezenja, kao ni spisi koji se vode kao poverljivi, ako bi se time mogla osujetiti svrha postupka ili ako se to protivi javnom interesu ili opravdanom interesu jedne od stranaka ili trećeg lica.

(5) Stranka i svako treće lice koje uini verovatnim svoj pravni interes u predmetu, kao i zainteresovani državni organi, imaju pravo da se obaveztavaju o toku postupka.

(6) Protiv odbijanja zahteva iz st. 1. do 5. ovog člana dopuztena je posebna žalba i kad zakljuak nije izdat pismeno. Žalba se može izjaviti odmah po saopztenju, a najdocnije u roku od 24 časa od izvrzenog saopztenja. O žalbi se mora odlučiti u roku od 48 časova od časa izjavljivanja žalbe.

Glava V

DOSTAVLJANJE

1. Način dostavljanja

Član 71

(1) Dostavljanje pismena (poziva, rezenja, zaključaka i drugih službenih spisa) vrši se, po pravilu, tako što se pismeno predaje licu kome je namenjeno.

(2) Dostavljanje se vrši poštom, odnosno telefaksom ili ga vrši organ preko službenog lica. Lice kome pismeno treba da se dostavi može biti pozvano radi prijema samo izuzetno, kad to zahteva priroda ili značaj pismena koje treba uručiti.

(3) Način dostavljanja određuje organ kojemu se pismeno dostavlja.

Član 72

(1) Dostavljanje se vrši radnim danom, i to danju.

(2) Organ kojemu pismeno treba dostaviti može iz naročito važnih razloga odrediti da se dostavljanje izvrši i u nedelju ili na dan državnog praznika, a i noću ako je to neodložno potrebno.

(3) Dostavljanje poštom može se vršiti i u nedelju i na dan državnog praznika.

Član 73

(1) Dostavljanje se vrši, po pravilu, u stanu, u poslovnoj prostoriji ili na radnom mestu na kome je zaposleno lice kome dostavljanje treba izvršiti, a advokatu - u njegovoj advokatskoj kancelariji.

(2) Dostavljanje se može izvršiti i van prostorija navedenih u stavu 1. ovog člana ako lice kome se dostavljanje vrši pristane da primi pismeno koje se dostavlja, a ako tih prostorija nema, tom licu može se izvršiti dostavljanje negde se ono zatekne.

2. Posredno dostavljanje

Član 74

(1) Kad se lice kome dostavljanje treba izvršiti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekom od odraslih članova njegovog domaćinstva.

(2) Ako se dostavljanje vrši na radnom mestu lica kome pismeno treba dostaviti, a to lice se tu ne zatekne, dostavljanje se može izvršiti licu koje je na istom mestu zaposleno, ako ono pristane da primi pismeno. Dostavljanje advokatu može se izvršiti i predajom pismena licu zaposlenom u advokatskoj kancelariji.

(3) Dostavljanje po st. 1. i 2. ovog člana ne može se izvrziti licu koje u istom postupku učestvuje sa suprotnim interesom.

Član 75

(1) Ako se utvrdi da je lice kome dostavljanje treba izvrziti odsutno i da mu lica navedena u članu 74. ovog zakona ne mogu pismeno na vreme predati, vrati se pismeno organu koji ga je izdao, uz naznačenje gde se odsutni nalazi.

(2) Ako se prebivalizite, odnosno boravizite lica kome dostavljanje treba izvrziti ne može utvrditi, organ koji je izdao pismeno postavi se tom licu privremenog zastupnika u smislu člana 45. ovog zakona i njemu se predati pismeno.

Član 76

(1) Ako se dostavljanje ne može izvrziti ni na način propisan u članu 74. ovog zakona, a nije utvrđeno da je lice kome dostavljanje treba izvrziti odsutno, dostavlja se predati pismeno nadležnom organu na kojem se podružju nalazi prebivalizite, odnosno boravizite lica kome se dostavljanje vrzi, ili poziti u njegovom prebivaliztu, ako se dostavljanje vrzi poztom. Na vratima stana, poslovne prostorije ili radnog mesta lica kome dostavljanje treba izvrziti dostavlja se pribiti pismeno saopštenje o tome gde se pismeno nalazi i time se smatra da je dostavljanje izvrzeno. Na saopštenju i na samom pismenu koje je trebalo dostaviti dostavlja se označiti razlog takvog dostavljanja, kao i dan kada je saopštenje pribio na vrata i stavi se svoj potpis.

(2) O dostavljanju izvrzenom na način propisan u stavu 1. ovog člana obavesti se organ koji je naredio dostavljanje.

3. Obavezno lično dostavljanje

Član 77

(1) Dostavljanje se mora izvrziti lično licu kome je pismeno namenjeno kad je takvo dostavljanje određeno ovim zakonom ili drugim propisom, kad od dana dostavljanja počinje teći rok koji se ne može produžavati, ili kad to naročito odredi organ koji je naredio dostavljanje. Smatra se da je izvrzeno lično dostavljanje advokatu i predajom pismena licu zaposlenom u advokatskoj kancelariji.

(2) Kad se lice kome dostavljanje treba lično izvrziti ne zatekne u stanu, poslovnoj prostoriji, na radnom mestu ili se u advokatskoj kancelariji ne zatekne ni lice koje je u njoj zaposleno, dostavlja se se obavestiti kad i na kom mestu ga može naći, pa se mu kod nekog od lica navedenih u članu 74. ovog zakona ostaviti pismeno obaveštenje da u određeni dan i čas bude u svom stanu, odnosno na radnom mestu radi primanja pismena. Ako i posle toga dostavlja se zatekne lice kome dostavljanje treba izvrziti, postupi se na način propisan u članu 76. ovog zakona i tada se smatra da je dostavljanje izvrzeno.

(3) Dostavljanjem pismena zakonskom zastupniku, punomoćniku ili punomoćniku za primanje pismena (član 79) smatra se da je dostavljanje izvrzeno samoj stranci.

4. Posebni slučajeви dostavljanja

1) Dostavljanje zakonskom zastupniku i punomoćniku

Član 78

(1) Dostavljanje zakonskom zastupniku ili punomoćniku, ako ih stranka ima, vrzi se na na in propisan u l. 71. do 77. ovog zakona.

(2) Ako vize stranaka ima zajedni kog zakonskog zastupnika ili punomoćnika u istom predmetu, dostavljanje se za sve njih vrzi tom zakonskom zastupniku, odnosno punomoćniku. Ako stranka ima vize punomoćnika, dovoljno je da se dostavljanje izvrzi samo jednom od njih.

2) Dostavljanje punomoćniku za primanje pismena

Član 79

(1) Stranka može ovlastiti određeno lice kome treba vrziti sva dostavljanja za nju. Kad stranka obavesti o tom ovlaštenju organ koji vodi postupak, taj organ će vrziti sva dostavljanja tom punomoćniku (punomoćnik za primanje pismena).

(2) Punomoćnik za primanje pismena dužan je da svaki akt, bez odlaganja, pozalje stranci.

(3) Ako bi neposredno dostavljanje stranci, zakonskom zastupniku ili punomoćniku znatno odugovlačilo postupak, službeno lice koje vodi postupak može naložiti stranci da po određenom predmetu i u određenom roku postavi u sediztu organa punomoćnika za primanje pismena. Ako stranka ne postupi po ovom nalogu, organ može postupiti shodno članu 45. ovog zakona.

(4) Kad se stranka ili njen zakonski zastupnik nalazi u inostranstvu, a nema punomoćnika u Republici Srbiji, pozvaće se prilikom dostavljanja prvog pismena da u određenom roku postave punomoćnika ili punomoćnika za primanje pismena i upozoriće se da će im se, ako u ostavljenom roku ne postave punomoćnika, postaviti po službenoj dužnosti punomoćnik za primanje pismena, odnosno privremeni zastupnik.

(5) Dostavljanjem pismena punomoćniku za primanje pismena smatra se da je dostavljanje izvrzeno stranci kojoj je pismeno trebalo dostaviti.

Član 80

(1) Kad vize stranaka koje u postupku zajednički učestvuju sa istovetnim zahtevima nemaju zajedni kog punomoćnika, dužne su, prilikom prve radnje u postupku, da prijave organu zajedni kog punomoćnika za primanje pismena, po mogućnosti onog koji stanuje u sediztu organa. Dok ne prijave zajedni kog punomoćnika za primanje pismena, za takvog punomoćnika smatraće se ona stranka između njih koja je na prvom zajedničkom podnesku prva potpisana ili označena. Ako se na takav način ne može odrediti punomoćnik, službeno lice koje vodi postupak može odrediti za punomoćnika bilo koju

od tih stranaka. Ako je broj stranaka veliki ili su iz raznih mesta, stranke mogu prijaviti, a i samo slu0beno lice mo0e odrediti, vize takvih punomo nika i ozna iti koju e od stranaka svaki od njih zastupati.

(2) Zajedni ki punomo nik za primanje pismena du0an je, bez odlaganja, obavestiti sve stranke o pismenu koje je za njih primio i omogu iti im da pregledaju, prepizu i overe pismeno koje, po pravilu, on treba da uva.

(3) U pismenu koje se dostavlja punomo niku za primanje pismena ozna i e se sva lica za koja se dostavljanje vrzi.

3) Dostavljanje državnim organima, preduzećima i drugim pravnim licima

Član 81

(1) Dostavljanje dr0avnim organima, preduze ima i drugim pravnim licima vrzi se predajom pismena slu0benom licu, odnosno licu odre enom za primanje pismena, ako za pojedine slu ajeve nije druk ije propisano.

(2) Ako u postupku u estvuju organizacija, naselje, grupa lica i dr. koji nemaju svojstvo pravnog lica (lan 40. stav 2), dostavljanje se vrzi predajom pismena licu koje su oni ovlastili, odnosno odredili (lan 43. stav 4).

(3) Ako dostavlja u odre enom radnom vremenu ne na e lice odre eno za primanje pismena, predaju pismena mo0e izvrziti bilo kom licu zaposlenom u dr0avnom organu, preduze u ili drugom pravnom licu iz stava 1. ovog lana koje se zatekne u njihovim prostorijama.

4) Dostavljanje ostalim licima

Član 82

(1) Licima u inostranstvu, kao i licima u zemlji koja u0ivaju diplomatski imunitet, dostavljanje se vrzi preko ministarstva nadle0nog za spoljne poslove, ako me unarodnim ugovorom nije druk ije odre eno.

(2) Dr0avljanima Republike Srbije u inostranstvu, dostavljanje izvoda iz matinih knjiga, uverenja, potvrda i drugih pismena izdatih na zahtev stranke mo0e se vrziti neposredno. Dostavljanje ostalih pismena vrzi se preko diplomatskih i konzularnih predstavništava Republike Srbije u inostranstvu.

(3) Pripadnicima Vojske Srbije ili policije i licima zaposlenim u suvozemnom, re nom, pomorskom i vazduznom saobra aju, dostavljanje se mo0e vrziti i preko nadle0ne komande, odnosno organa ili preko preduze a ili drugog pravnog lica u kojima su zaposleni.

Član 83

Licima koja su lizena slobode dostavljanje se vrzi preko uprave ustanove u kojoj se nalaze.

5) Dostavljanje javnim saopštenjem

Član 84

Ako se radi o ve em broju lica koja organu nisu poznata ili koja se ne mogu odrediti, dostavljanje e se izvrziti javnim saopztenjem na oglasnoj tabli organa koji je pismeno izdao. Smatra se da je dostavljanje izvrzeno po isteku 15 dana od dana isticanja saopztenja na oglasnoj tabli ako organ koji je pismeno izdao ne odredi du0i rok. Pored objavljivanja na oglasnoj tabli, organ mo0e objaviti saopztenje i u dnevnoj ztampi, odnosno u drugim sredstvima javnog obaveztavanja ili na drugi uobi ajeni na in.

6) Odbijanje prijema

Član 85

(1) Ako lice kome je pismeno upu eno, odnosno odrasli lan njegovog doma instva odbije bez zakonskog razloga da primi pismeno, ili to u ini lice zaposleno u dr0avnom organu, preduze u ili drugom pravnom licu ili u advokatskoj kancelariji, odnosno ako to u ini lice koje su za primanje pismena odredili organizacija, naselje, grupa lica i dr., koji nemaju svojstvo pravnog lica (lan 40. stav 2), dostavlja e pismeno ostaviti u stanu ili prostoriji u kojoj je odnosno lice zaposleno, ili e pismeno pribiti na vrata stana ili prostorije.

(2) Kad je dostavljanje izvrzeno na na in predvi en u stavu 1. ovog lana, dostavlja e zabele0iti na dostavnici dan, as i razlog odbijanja prijema, kao i mesto gde je pismeno ostavio i smatra se da je time dostavljanje izvrzeno.

7) Promena prebivališta, odnosno boravišta ili sedišta

Član 86

(1) Kad stranka ili njen zakonski zastupnik u toku postupka promene svoje prebivalizte, odnosno boravizte ili sedizte, du0ni su da o tome odmah obaveste organ koji vodi postupak.

(2) Ako oni to ne u ine, a dostavlja ne mo0e saznati kuda su se odselili, organ e odrediti da se sva dalja dostavljanja u postupku za tu stranku vrze pribijanjem pismena na oglasnoj tabli organa koji vodi postupak.

(3) Dostavljanje se smatra izvrzenim po isteku osam dana od dana pribijanja pismena na oglasnu tablu organa koji vodi postupak.

(4) Kad punomo nik, odnosno punomo nik za primanje pismena u toku postupka promeni svoje prebivalizte, odnosno boravizte, a ne obavesti o tome organ koji vodi postupak, dostavljanje e se izvrziti kao da punomo nik nije ni postavljen.

5. Dostavnica

Član 87

- (1) Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnicu) potpisuju primalac i dostavlja . Primalac e na dostavnici sam slovima nazna iti dan prijema.
- (2) Ako je primalac nepismen ili ne mo0e da se potpize, dostavlja e na dostavnici nazna iti njegovo ime i dan predaje i stavi e napomenu zasto primalac nije stavio svoj potpis.
- (3) Ako primalac odbije da potpize dostavnicu, dostavlja e to zabele0iti na dostavnici i ispisati slovima dan predaje pismena i smatra se da je time dostavljanje uredno izvrzeno.
- (4) Ako je dostavljanje izvrzeno nekom od lica navedenih u lanu 74. ovog zakona, dostavlja e na dostavnici nazna iti lice kome je pismeno predato i odnos tog lica prema licu kome je dostavljanje trebalo izvrziti.
- (5) Ako je dostavljanje izvrzeno po lanu 76. ovog zakona, na dostavnici treba nazna iti dan izvrzenog saopztenja, kao i dan predaje pismena nadle0nom organu na ijem se podru ju nalazi prebivalizte, odnosno boravizte lica kome se dostavljanje vrzi ili pozti njegovog prebivalizta, odnosno boravizta.

6. Greške u dostavljanju

Član 88

- (1) Ako pri dostavljanju bude u injena grezka, smatra e se da je dostavljanje izvrzeno onog dana za koji se utvrdi da je lice kome je pismeno namenjeno stvarno dobilo to pismeno.
- (2) Ako je dostavnica nestala, dostavljanje se mo0e dokazivati i drugim sredstvima.

Glava VI ROKOVI

Član 89

- (1) Za preduzimanje pojedinih radnji u postupku mogu biti odre eni rokovi.
- (2) Ako rokovi nisu odre eni zakonom ili drugim propisom, odre uje ih, s obzirom na okolnosti slu aja, slu0beno lice koje vodi postupak.
- (3) Rok koji je odredilo slu0beno lice koje vodi postupak, kao i rok odre en propisima za koji je predvi ena mogu nost produ0enja, mo0e se produ0iti na molbu zainteresovanog lica podnesenu pre isteka roka ako postoje opravdani razlozi za produ0enje.

Član 90

(1) Rokovi se računaju na dane, mesece i godine, a mogu se računati i na asove.

(2) Kad je rok određen po danima, dan u koji je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kog treba računati trajanje roka, ne računava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni dan. Rok koji je određen po mesecima, odnosno po godinama završava se istekom onog dana, meseca, odnosno godine, koji po svom broju odgovara danu kad je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno danu u koji pada događaj od kog se računava trajanje roka. Ako nema tog dana u poslednjem mesecu, rok se završava poslednjeg dana tog meseca.

(3) Završetak roka može se označiti i određenim kalendarskim danom.

Član 91

(1) Početak i tok rokova ne sprečavaju nedelje i dani državnih praznika.

(2) Ako poslednji dan roka pada u nedelju ili na dan državnog praznika, ili u neki drugi dan kad organ pred kojim treba preduzeti radnju ne radi, rok ističe istekom prvog narednog radnog dana.

Član 92

(1) Podnesak je podnesen u roku ako je pre nego što rok istekne stigao organu kome je trebalo da bude predat.

(2) Kad je podnesak upućen poštom preporučenom ili telegrafski, odnosno telefaksom, dan predaje pošti, odnosno dan prijema telefaksa smatra se kao dan predaje organu kome je upućen.

(3) Za lica koja se nalaze u Vojski Srbije dan predaje podneska vojnoj jedinici, odnosno vojnoj ustanovi ili ztabu smatra se kao dan predaje organu kome je upućen.

(4) Za lice ličeno slobode, dan predaje podneska upravi ustanove u kojoj se nalazi smatra se kao dan predaje organu kome je upućen.

(5) Ako je organ odredio dan kad će se raspravljati o podnesku koji je stranka dužna da podnese, pa je pozvao stranku da podnesak dostavi do određenog dana, organ je dužan da uzme u razmatranje podnesak koji je primljen pre početka raspravljanja.

Glava VII POVRATA U PRELAŽNJE STANJE

Član 93

(1) Stranci koja je iz opravdanih razloga propustila da u roku izvrši neku radnju postupka, pa je usled tog propuztanja isključena od vršenja te radnje, dozvoljeno joj se, po njenom predlogu, povratiti u prethodno stanje.

(2) Na predlog stranke koja je propustila da u roku preda podnesak, dozvoljeno joj se povratiti u prethodno stanje i kad je ona iz neznanja ili otkrivenom omazkom podnesak blagovremeno poslala poštom, odnosno predala nadležnom organu.

(3) Povratiti u prethodno stanje dozvoljeno joj se i kad je stranka otkrivenom omazkom prekorila rok, a podnesak ipak primi nadležni organ najdavnije tri dana od dana isteka roka, ako bi stranka zbog zaduženja izgubila neko pravo.

Član 94

(1) Stranka je dužna da u predlogu za povratiti u prethodno stanje iznese okolnosti zbog kojih je bila sprečena da u roku izvrši propuztenu radnju i da te okolnosti u stvari bar verovatnim.

(2) Predlog za povratiti u prethodno stanje ne može se zasnivati na okolnosti koju je organ već ranije ocenio kao nedovoljnu za produženje roka ili odlaganje rasprave.

(3) Ako se povratiti u prethodno stanje traži zbog toga što je propuzteno da se podnese kakav podnesak, predlogu treba priložiti i taj podnesak.

Član 95

(1) Predlog za povratiti u prethodno stanje podnosi se u roku od osam dana od dana kad je prestao razlog koji je prouzrokovao propuztanje, a ako je stranka tek davnije saznala za propuztanje - od dana kad je to saznala.

(2) Posle isteka tri meseca od dana propuztanja ne može se tražiti povratiti u prethodno stanje.

(3) Ako se propusti rok za traženje povratiti u prethodno stanje, ne može se tražiti povratiti u prethodno stanje zbog propuztanja tog roka.

Član 96

(1) Predlog za povratiti u prethodno stanje podnosi se organu pred kojim je trebalo izvršiti propuztenu radnju.

(2) O predlogu za povratiti u prethodno stanje odlučuje zaključkom organ kod koga je trebalo izvršiti propuztenu radnju.

(3) Neblagovremeno podnesen predlog za povratiti u prethodno stanje odbacuje se bez daljeg postupka.

(4) Ako su činjenice na kojima se predlog za povratiti u prethodno stanje zasniva opštepoznate, organ može odlučiti o tom predlogu bez izjašnjenja protivne stranke.

Član 97

(1) Protiv zaključka kojim se dozvoljava povraćaj u prethodno stanje nije dopuztena žalba, osim ako je povraćaj dozvoljen po predlogu koji je neblagovremeno podnesen ili je nedopuzten (član 95. stav 3).

(2) Protiv zaključka kojim je odbijen predlog za povraćaj u prethodno stanje dopuztena je posebna žalba, osim ako je zaključak doneo drugostepeni organ.

(3) žalba nije dopuztena protiv zaključka o predlogu za povraćaj u prethodno stanje koji je doneo organ nadležan za rezavanje u drugom stepenu o glavnoj stvari.

Član 98

(1) Predlog za povraćaj u prethodno stanje ne zaustavlja tok postupka, ali organ nadležan za odlučivanje o tom predlogu može privremeno prekinuti postupak dok zaključak o predlogu ne postane konačan.

(2) Kad je povraćaj u prethodno stanje dozvoljen, postupak se vraća u stanje u kome se nalazio pre propuztanja, a ponizstavaju se sva rezenja i zaključci koje je organ doneo u vezi sa propuztanjem.

Glava VIII ODRŽAVANJE REDA

Član 99

(1) Službeno lice koje rukovodi radnjom postupka dužno je da se stara o održavanju reda u radu organa.

(2) Službeno lice je ovlašćeno da opominje lica koja smetaju u radu organa i da određuje šta je potrebno da se red održi.

(3) Lica koja prisustvuju nekoj radnji postupka ne smeju nositi oružje ili opasno oružje. Ako ta lica imaju kod sebe oružje ili opasno oružje, dužna su da ga predaju službenom licu koje vodi postupak. U protivnom, neće im se dozvoliti da prisustvuju radnjama postupka. Po završetku radnji, oružje, odnosno oružje vratiće se licima koja su ga predala službenom licu.

Član 100

(1) Lice koje, i pored opomene, ometa rad ili se nepristojno ponaza prilikom vršenja radnje postupka, može biti udaljeno. Lice koje učestvuje u radnji postupka može biti udaljeno tek pozto je prethodno opomenuto da će biti udaljeno i pozto su mu predočene pravne posledice takve mere. Udaljenje zbog naruzavanja reda ili zbog nepristojnosti izriće službeno lice koje rukovodi radnjom postupka.

(2) Ako na osnovu odredbe stava 1. ovog člana bude udaljena stranka koja nema punomoćnika, ili ako bude udaljen punomoćnik čiji vlastodavac nije prisutan, službeno lice koje rukovodi radnjom postupka pozvaće lice koje se udaljava da postavi svog punomoćnika. Ako pozvano lice to ne učini, službeno lice može odlučiti radnju na troškove lica koje je odbilo da postavi svog punomoćnika, a može mu i samo postaviti punomoćnika ako je to potrebno. Takav punomoćnik može zastupati stranku samo u radnji postupka sa koje je stranka udaljena.

Član 101

(1) Ko u radnji postupka učini naruzi red ili učini krupniju nepristojnost, može se, pored udaljenja, kazniti novčanom kaznom za povredu procesne discipline do 1.500 dinara.

(2) Kazna iz stava 1. ovog člana ne isključuje krivičnu, prekršajnu ili disciplinsku odgovornost.

(3) Kaznom iz stava 1. ovog člana može biti kažnjeno i lice koje svojim podneskom grubo povredi ugled organa ili službenog lica koje vodi postupak.

Član 102

(1) Novčanu kaznu zbog radnji predviđenih u članu 101. stav 1. ovog zakona izriče službeno lice koje rukovodi radnjom postupka, a zbog radnji predviđenih u članu 101. stav 3. - organ koji vodi postupak.

(2) Protiv zaključka o kazni može se izjaviti posebna žalba. žalba protiv zaključka o kazni zbog naruzavanja reda ne odlaže izvršenje kazne.

Glava IX TROŠKOVI POSTUPKA

1. Troškovi organa i stranaka

Član 103

(1) Posebni izdaci u gotovom novcu organa koji vodi postupak, kao što su: putni troškovi službenih lica, izdaci za svedoke, veštake, tumače, odnosno prevodioce, uvidi, oglase i sl., a koji su nastali sprovođenjem postupka po nekoj upravnoj stvari, padaju, po pravilu, na teret onoga koji je ceo postupak prouzrokovao.

(2) Kad lice koje učestvuje u postupku prouzrokuje svojom krivicom ili obojnom troškove pojedinih radnji u postupku, dužno je da snosi te troškove.

(3) Kad je postupak koji je pokrenut po službenoj dužnosti završen povoljno za stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo.

Član 104

(1) Svaka stranka snosi, po pravilu, sama svoje troškove prouzrokovane postupkom, kao što su troškovi dolaženja, danguba, izdaci za takse, za pravno zastupanje i stručno pomaganje.

(2) Kad u postupku učestvuju dve stranke ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je prouzrokovala postupak, a na koju je postupak završen, dužna je da protivnoj stranci naknadi opravdane troškove nastale u postupku. Ako je u takvom slučaju neka od stranaka delimično uspela sa svojim zahtevom, dužna je da naknadi protivnoj stranci troškove srazmerno delu svog zahteva u kome nije uspela. Stranka koja je obezbedila prouzrokovala protivnoj stranci troškove u postupku, dužna je da joj te troškove naknadi.

(3) Troškovi za pravno zastupanje naknajuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno, odnosno opravdano.

(4) Zahtev za naknadu troškova po odredbama st. 2. i 3. ovog člana mora biti stavljen blagovremeno, tako da organ koji vodi postupak može o njemu odlučiti u rešenju. U protivnom, stranka gubi pravo na naknadu troškova. Službeno lice koje vodi postupak dužno je da na to upozori stranku.

(5) Svaka stranka snosi svoje troškove postupka koji je završen poravnanjem, ako u poravnanju nije drukčije određeno.

(6) Troškove stranke i drugog lica u postupku, prouzrokovane postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti ili u javnom interesu, a koje stranka, odnosno drugo lice u postupku nije prouzrokovalo svojim ponajanjem, snosi organ.

Član 105

Troškove postupka u vezi sa izvršenjem snosi izvršenik. Ako se ti troškovi od njega ne mogu naplatiti, snosi ih stranka po kome je predlogu izvršenje sprovedeno.

Član 106

Ako se postupak pokrene po zahtevu stranke, a sa sigurnošću se može predvideti da će izazvati posebne izdatke u gotovom novcu (u vezi sa uviđenjem, veztačenjem, dolaskom svedoka i sl.), organ koji vodi postupak može zaključkom odrediti da stranka unapred položi potreban iznos za pokriće tih troškova. Ako stranka ne položi taj iznos u određenom roku, organ može odustati od izvođenja tih dokaza ili obustaviti postupak, osim ako produženje postupka zahteva javni interes.

Član 107

(1) U rešenju kojim se postupak završava, organ koji donosi rešenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku moraju isplatiti.

(2) U rešenju se mora posebno navesti da li će onaj koji snosi troškove morati da naknadi troškove drugoj stranci (član 104. st. 2. i 3).

(3) Ako troškove postupka snosi vize lica, troškovi će se izmisliti u njih razdeliti na jednake delove, odnosno u odgovarajućoj srazmeri.

(4) Ako organ u rezenju ne odlučuje o troškovima, navez će u rezenju da će se o troškovima doneti poseban zaključak.

Član 108

(1) Svedoci, veztaci, tumači i slušobena lica imaju pravo na propisanu naknadu troškova putovanja i izdataka izazvanih bavljjenjem u mestu. Ako im za to vreme pripada i zarada, imaju pravo i na propisanu naknadu izgubljene zarade. Pored propisane naknade, veztaci i tumači imaju pravo i na propisanu posebnu nagradu za obavljeno veztaenje, odnosno tumaenje.

(2) Zahtev za naknadu, odnosno nagradu svedoci, veztaci i tumači dužni su da postave prilikom saslužanja, davanja izlženja veztaka, odnosno tumaenja. U protivnom, gube to pravo. Slušobeno lice koje vodi postupak dužno je da na to upozori svedoka, veztaka, odnosno tumača.

(3) Iznos naknade, odnosno nagrade utvrđuje posebnim zaključkom organ koji vodi postupak, određuje i ko je dužan da je plati i u kom roku. Protiv ovog zaključka dopuztena je posebna žalba. Ovaj zaključak predstavlja osnov za izvršenje (izvrzna isprava).

Član 109

U pogledu naknade slušobenim licima važe propisi koji se odnose na ta lica.

2. Oslobođenje od plaćanja troškova

Član 110

(1) Organ koji vodi postupak može osloboditi stranku od plaćanja troškova u celini ili delimično, ako nađe da ih ne može podneti bez ztete po svoje nužno izdržavanje, odnosno po nužno izdržavanje svoje porodice. Organ donosi zaključak o tome po predlogu stranke, na osnovu uverenja o njenom imovnom stanju koje izdaje nadležni organ.

(2) Oslobođenje od plaćanja troškova odnosi se na oslobođenje od taksa i izdataka organa koji vodi postupak, kao zto su putni troškovi slušobenih lica, izdaci za svedoke, veztake i tumače, uviđaj, oglase i sl., kao i na oslobođenje od polaganja obezbeenja za troškove.

(3) Strani državljanima oslobodiće se od plaćanja troškova kad je to predviđeno meunarodnim ugovorom, a ako takvog ugovora nema, pod uslovom uzajamnosti. U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, objaznjenje daje ministarstvo nadležno za spoljne poslove.

Član 111

Organ koji vodi postupak može u toku postupka ukinuti zaključak o oslobođenju od plaćanja troškova ako utvrdi da vize ne postoje razlozi zbog kojih je stranka bila oslobođena od plaćanja troškova.

Član 112

Protiv zaključka kojim se odbija zahtev stranke za oslobođenje od plaćanja troškova, kao i protiv zaključka iz člana 111. ovog zakona, stranka može izjaviti posebnu žalbu.

Drugi deo PRVOSTEPENI POSTUPAK

Glava X POKRETANJE POSTUPKA I ZAHTEVI STRANAKA

1. Pokretanje postupka

Član 113

Postupak pokreće nadležni organ po službenoj dužnosti ili povodom zahteva stranke.

Član 114

(1) Nadležni organ će pokrenuti postupak po službenoj dužnosti kad to određuje zakon ili drugi propis i kad utvrdi ili sazna da, s obzirom na postojeće činjenice i stanje, treba pokrenuti postupak radi zaštite javnog interesa.

(2) Pri pokretanju postupka po službenoj dužnosti organ uzima u obzir i eventualne predstavke građana i organizacija i upozorenje nadležnih organa.

Član 115

(1) Postupak je pokrenut čim organ izvrši radnju koju radnja radi vođenja postupka.

(2) Ako organ povodom stavljenog zahteva stranke nađe da nema uslova za pokretanje postupka, doneće zaključak o odbacivanju zahteva stranke. Protiv tog zaključka dozvoljena je posebna žalba.

Član 116

U upravnim stvarima u kojima je po zakonu ili po prirodi stvari za pokretanje i vođenje postupka potreban zahtev stranke, organ može pokrenuti i voditi postupak samo ako postoji takav zahtev.

2. Spajanje stvari u jedan postupak

Član 117

(1) Ako se prava ili obaveze stranaka zasnivaju na istom ili sličnom stanju i na istom pravnom osnovu i ako je organ koji vodi postupak u pogledu svih predmeta stvarno nadležan, može se pokrenuti i voditi jedan postupak i onda kad se radi o pravima i obavezama vize stranaka.

(2) Pod istim uslovima jedna stranka ili vize stranaka mogu u jednom postupku ostvarivati i vize različitih zahteva.

(3) Ovojenoju jednog postupka u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana organ može doneti poseban zaključak. Protiv tog zaključaka može se izjaviti žalba, osim ako je zaključak doneo drugostepeni organ.

Član 118

Organ može javnim saopštenjem pokrenuti upravni postupak prema većem broju lica koja organu nisu poznata ili se ne mogu odrediti, a koja u postupku mogu imati položaj stranaka ako se radi o bitno istom zahtevu prema svima njima.

Član 119

(1) Kad se u smislu člana 117. ovog zakona vodi jedan postupak, ili kad je postupak pokrenut javnim saopštenjem u smislu člana 118. ovog zakona, svaka stranka istupa u postupku samostalno.

(2) U zaključcima kojima se u postupku iz stava 1. ovog člana preduzimaju mere prema strankama, mora se odrediti koja se od tih mera odnosi na koju od stranaka, osim ako se radi o strankama koje u postupku zajednički učestvuju sa istovetnim zahtevima, ili ako zakonom nije drukčije određeno.

3. Izmena zahteva

Član 120

(1) Pošto je postupak pokrenut, stranka može, do donošenja rešenja u prvom stepenu, proziriti stavljeni zahtev, ili umesto ranijeg zahteva staviti drugi, bez obzira na to da li se prozireni ili izmenjeni zahtev zasniva na istom pravnom osnovu, pod uslovom da se takav zahtev zasniva na bitno istom stanju.

(2) Ako organ koji vodi postupak ne dozvoli prozirenje ili izmenu zahteva, doneće o tome zaključak. Protiv takvog zaključaka dopuztena je posebna žalba.

4. Odustanak od zahteva

Član 121

(1) Stranka može odustati od svog zahteva u toku celog postupka.

(2) Kad je postupak pokrenut povodom zahteva stranke, a stranka odustane od svog zahteva, organ koji vodi postupak doneće zaključak kojim se postupak obustavlja. O tome će biti obaveztena protivna stranka, ako je ima.

(3) Ako je dalje vođenje postupka potrebno u javnom interesu, ili ako to zahteva protivna stranka, organ će produžiti vođenje postupka.

(4) Kad je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, organ može obustaviti postupak. Ako je postupak u istoj upravnoj stvari mogao biti pokrenut i po zahtevu stranke, postupak će se nastaviti ako stranka to zahteva.

(5) Protiv zaključka kojim se obustavlja postupak dopuztena je posebna žalba.

Član 122

(1) Stranka može odustati od svog zahteva izjavom koju daje organu koji vodi postupak. Dok organ koji vodi postupak ne donese zaključak o obustavljanju postupka i ne dostavi ga stranci, stranka može opozvati svoj odustanak od zahteva.

(2) Pojedina radnja ili propuztanje stranke može se smatrati njenim odustankom od zahteva samo kad je to zakonom određeno.

(3) Ako je stranka odustala od svog zahteva posle donoženja prvostepenog rezenja, a pre isteka roka za žalbu, zaključkom o obustavi postupka poniztava se prvostepeno rezenje ako je njime zahtev stranke bio pozitivno ili delimično pozitivno rezen. Ako je stranka odustala od svog zahteva posle izjavljene žalbe, a pre nego što joj je dostavljeno rezenje doneseno povodom žalbe, zaključkom o obustavi postupka poniztava se prvostepeno rezenje kojim je zahtev stranke bio usvojen, u celini ili delimično, ako je stranka u celini odustala od svog zahteva.

Član 123

Stranka koja je odustala od zahteva dužna je da snosi sve troškove koji su nastali do obustavljanja postupka, osim ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

5. Poravnanje

Član 124

(1) Ako u postupku učestvuju dve stranke ili više stranaka sa suprotnim zahtevima, službeno lice koje vodi postupak nastojaće u toku celog postupka da se stranke poravnaju, potpuno ili bar u pojedinim spornim pitanjima.

(2) Poravnanje mora biti uvek jasno i određeno i ne sme biti na ztetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih lica. Službeno lice koje vodi postupak mora na to paziti po službenoj dužnosti. Ako se utvrdi da bi poravnanje bilo na ztetu javnog interesa, javnog morala ili pravnog interesa trećih lica, organ koji vodi postupak neće prihvatiti da se zaključak i poravnanje o tome doneti poseban zaključak.

(3) Poravnanje se upisuje u zapisnik. Poravnanje je zaključeno kad stranke posle pročitano zapisnika o poravnanju potpisu zapisnik. Overen prepis zapisnika predaje se strankama ako ga traže.

(4) Poravnanje ima snagu izvrznog rešenja donetog u postupku (izvrzna isprava).

(5) Organ pred kojim je zaključeno poravnanje doneće zaključak kojim će, po potrebi, postupak obustaviti u celini ili delimično.

(6) Ako zaključak o obustavljanju, odnosno o nastavljanju postupka nije u skladu sa zaključanim poravnanjem, protiv zaključka je dopuztena posebna žalba.

Glava XI POSTUPAK DO DONOŠENJA REŠENJA

A. Opšta načela

1. Zajedničke odredbe

Član 125

(1) Pre donoženja rešenja moraju se utvrditi sve odlučujuće činjenice i okolnosti koje su od značaja za donoženje rešenja i strankama omogućiti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

(2) Činjenice i okolnosti iz stava 1. ovog člana utvrđuju se i prava i pravni interesi iz tog stava ostvaruju se i štite u skrivenom postupku (član 131) ili u posebnom ispitnom postupku (čl. 132. i 133).

Član 126

(1) Službeno lice koje vodi postupak može u toku celog postupka upotpunjavati činjenično stanje i izvoditi dokaze radi utvrđivanja i onih činjenica koje u postupku nisu bile iznete ili nisu utvrđene.

(2) Službeno lice koje vodi postupak narediće po službenoj dužnosti izvođenje svakog dokaza ako nađe da je to potrebno radi razjasnjenja stvari.

(3) Službeno lice koje vodi postupak pribaviće po službenoj dužnosti podatke o činjenicama o kojima službeno evidenciju vodi organ nadležan za rezavanje u upravnoj stvari. Na isti način postupiće službeno lice u pogledu činjenica o kojima službeno evidenciju vodi drugi organ.

Član 127

(1) Činjenično stanje na kome zasniva svoj zahtev stranka je dužna da iznese tačno, potpuno i određeno.

(2) Ako se ne radi o činjenicama koje su opštepoznate, stranka je dužna da za svoje navode predloži dokaze i da ih po mogućnosti podnese. Ako sama stranka tako ne postupi, službeno lice koje vodi postupak pozvaće je da to učini. Od stranke se neće tražiti da pribavi i podnese dokaze koje broje i lakše može pribaviti organ koji vodi postupak, niti da podnosi uverenja i druge isprave koje organi nisu dužni da izdaju po čl. 161. i 162. ovog zakona.

(3) Ako stranka nije u naknadno određenom roku predložila, odnosno, po mogućnosti, podnela dokaze, organ će zaključkom odbaciti zahtev kao da nije podnesen (član 58. stav 2). Protiv tog zaključka dopuztena je posebna žalba.

Član 128

(1) Stranka daje svoju izjavu, po pravilu, usmeno, a može je dati i pismeno.

(2) Kad se radi o složenoj upravnoj stvari ili kad su potrebna opzirnija stručna objasnjenja, službeno lice koje vodi postupak može naložiti stranci da podnese pismenu izjavu, određujući joj dovoljan rok za to. U takvom slučaju i stranka ima pravo da traži da joj se dopusti davanje pismene izjave.

(3) Ako je stranci naloženo ili dopuzteno da podnese pismenu izjavu, ne može joj se usled toga oduzeti pravo da svoju izjavu da i usmeno.

Član 129

Ako se u toku postupka pojavi lice koje do tada nije učestvovalo u postupku kao stranka, pa zahteva da učestvuje u postupku kao stranka, službeno lice koje vodi postupak ispitaće njegovo pravo da bude stranka i o tome će doneti zaključak. Protiv zaključka kojim se ne priznaje to pravo dopuztena je posebna žalba.

Član 130

Službeno lice koje vodi postupak dužno je da, po potrebi, upozori stranku na njena prava u postupku i da joj ukazuje na pravne posledice njenih radnji ili propuztanja u postupku.

2. Skraćeni postupak

Član 131

(1) Organ može po skraćenom postupku rešiti upravnu stvar neposredno:

- 1) ako je stranka u svom zahtevu navela činjenice ili podnela dokaze na osnovu kojih se može utvrditi stanje stvari, ili ako se to stanje može utvrditi na osnovu opštepoznatih činjenica ili činjenica koje su organu poznate;
- 2) ako se stanje stvari može utvrditi neposrednim uvidom, odnosno na osnovu službenih podataka kojima organ raspolaže, a nije potrebno posebno saslušanje stranke radi zaštite njenih prava, odnosno pravnih interesa;

- 3) ako je propisom predviđeno da se upravna stvar može reziti na osnovu činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno utvrđene ili se dokazima samo posredno utvrđuju, pa su činjenice ili okolnosti u pitanju verovatnim, a iz svih okolnosti proizlazi da zahtevu stranke treba udovoljiti;
- 4) kad se radi o preduzimanju u javnom interesu hitnih mera koje se ne mogu odlagati, a činjenice na kojima rešenje treba da bude zasnovano su utvrđene ili bar u pitanju verovatnim.

(2) Rešenja iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana mogu se izraziti putem elektronskih sredstava unara.

3. Poseban ispitni postupak

Član 132

(1) Poseban ispitni postupak se sprovodi kad je to potrebno radi utvrđivanja odlučnih činjenica i okolnosti koje su od značaja za razjašnjenje upravnih stvari ili radi davanja strankama mogućnosti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

(2) Tok ispitnog postupka određuje, prema okolnostima pojedinog slučaja, službeno lice koje vodi postupak, u skladu sa odredbama ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na upravnu stvar o kojoj se radi.

(3) U granicama iz st. 1. i 2. ovog člana, službeno lice koje vodi postupak naročito: određuje koje radnje u postupku treba izvršiti i izdaje naređenja za njihovo izvršenje, određuje redosled kojim će se pojedine radnje vršiti i rokove u kojima će se izvršiti ako oni nisu propisani zakonom, određuje usmenu raspravu i saslušanja, kao i sve što je potrebno za njeno održavanje, odlučuje koji će se dokazi izvesti i odlučuje o svim predlozima i izjavama podnesenim u postupku.

(4) Službeno lice koje vodi postupak odlučuje da li će se raspravljanje i dokazivanje vršiti odvojeno o pojedinim spornim pitanjima ili zajedno za ceo predmet.

Član 133

(1) Stranka ima pravo da učestvuje u ispitnom postupku i, radi ostvarenja cilja postupka, da daje potrebne podatke i brani svoja prava i zakonom zaštićene interese.

(2) Stranka ima pravo da iznosi činjenice koje mogu biti od uticaja za rešenje upravne stvari, da predlaže dokaze radi utvrđivanja tih činjenica i da pobija tačnost navoda koji se ne slažu s njenim navodima. Ona ima pravo da sve do donošenja rešenja dopunjuje i objasnjava svoje navode, a ako to čini posle održane usmene rasprave, dužna je da opravda zbog čega to nije učinila na raspravi.

(3) Službeno lice koje vodi postupak dužno je da pruži mogućnost stranci: da se izjasni o svim okolnostima i činjenicama koje su iznete u ispitnom postupku i o predlozima i ponuđenim dokazima, da učestvuje u izvođenju dokaza i da postavlja pitanja drugim strankama, svedocima i veštacima preko službenog lica koje vodi postupak, a s

njegovom dozvolom i neposredno, kao i da se upozna s rezultatom izvođenja dokaza i da se o tome izjasni. Organ ne može doneti rešenje pre nego što stranci pruženi mogući dokazi da se izjasni o činjenicama i okolnostima na kojima treba da se zasniva rešenje, a o kojima stranci nije bila data mogućnost da se izjasni.

4. Prethodno pitanje

Član 134

(1) Ako organ koji vodi postupak naiđe na pitanje bez kojeg se rešenje ne može reziti sama upravna stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu celinu za koju je rešenje nadležan sud ili drugi organ (prethodno pitanje), on može, pod uslovima iz ovog zakona, sam raspraviti to pitanje, ili postupak prekinuti dok nadležni organ to pitanje ne reši. O prekidu postupka donosi se zaključak, protiv kog je dopuztena posebna žalba, osim ako je zaključak doneo drugostepeni organ.

(2) Ako je organ koji vodi postupak sam raspravio prethodno pitanje, rešenje takvog pitanja ima pravno dejstvo samo u upravnoj stvari u kojoj je to pitanje rezeno.

(3) U pogledu postojanja krivih delova i krivine odgovornosti u inoću, organ koji vodi postupak vezan je pravosudnom presudom suda kojom se optuženi oćazava krivim.

Član 135

(1) Organ koji vodi postupak mora prekinuti postupak kad se prethodno pitanje odnosi na postojanje krivih delova, na postojanje braka, na utvrđivanje oćinstva, ili kad je to zakonom odrećeno.

(2) Kad se prethodno pitanje odnosi na krivno delo za koje se gonjenje preuzima po slućbenoj dućnosti, a nema mogućnosti za krivno gonjenje, organ koji vodi postupak raspravi e i to pitanje.

Član 136

Ako se zbog prethodnog pitanja ne mora prekinuti postupak, organ koji vodi postupak može sam uzeti u razmatranje prethodno pitanje i raspraviti ga kao sastavni deo upravne stvari i na toj osnovi reziti samu upravnu stvar.

Član 137

(1) Ako organ koji vodi postupak ne uzme prethodno pitanje u razmatranje u smislu člana 136. ovog zakona, a postupak za rešenje prethodnog pitanja koji se može voditi samo po slućbenoj dućnosti još nije pokrenut pred nadležnim organom, on e traćiti da nadležni organ pokrene postupak po tom pitanju.

(2) U upravnoj stvari u kojoj se postupak za rešenje prethodnog pitanja pokrene povodom zahteva stranke, organ koji vodi postupak može zaključkom naloćiti jednoj od stranaka da u cilju rešenja prethodnog pitanja traći od nadležnog organa pokretanje postupka, odrećuju i joj rok u kom je dućna da to učini i da mu o tome podnese dokaz.

Pri tom e organ koji vodi postupak upozoriti stranku na posledice propuztanja. Rok za tra0enje pokretanja postupka za rezenje prethodnog pitanja po inje te i od dana kad zaklju ak postane kona an.

(3) Ako stranka povodom ijeg zahteva je pokrenut postupak ne podnese u odre enom roku dokaz da je od nadle0nog organa tra0ila pokretanje postupka po prethodnom pitanju, smatra e se da je ta stranka odustala od zahteva, a organ koji vodi postupak obustavi e postupak. Ako to nije u inila protivna stranka, organ e nastaviti postupak i sam e raspraviti prethodno pitanje.

(4) Protiv zaklju ka iz stava 2. ovog lana dopuztena je posebna 0alba.

Član 138

Postupak prekinut zbog rezavanja prethodnog pitanja pred nadle0nim organom nastavi e se pozto bude kona no odlu eno o tom pitanju.

5. Usmena rasprava

Član 139

Slu0beno lice koje vodi postupak odre uje, po svojoj inicijativi ili po predlogu stranke, usmenu raspravu u svakom slu aju kad je to korisno za razjznjenje upravne stvari, a mora je odrediti:

1) u upravnim stvarima u kojima u estvuju dve stranke ili vize stranaka sa suprotnim interesima; ili

2) kad treba da se izvrzi uvi aj ili sasluza svedok ili veztak.

Član 140

(1) Usmena rasprava je javna.

(2) Slu0beno lice koje vodi postupak mo0e isklju iti javnost za celu usmenu raspravu ili samo za jedan njen deo:

1) ako to zahtevaju razlozi morala ili javne bezbednosti;

2) ako postoji ozbiljna i neposredna opasnost ometanja usmene rasprave;

3) ako treba da se raspravlja o odnosima u nekoj porodici;

4) ako treba da se raspravlja o okolnostima koje predstavljaju dr0avnu, vojnu, slu0benu, poslovnu, profesionalnu, nau nu ili umetni ku tajnu.

(3) Predlog za isklju enje javnosti mo0e staviti i zainteresovano lice.

(4) O isklju enju javnosti donosi se zaklju ak koji mora biti obrazlo0en i javno objavljen.

(5) Pri objavljivanju rezenja po sprovedenom postupku javnost se ne može isključiti.

Član 141

(1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove zastupnike, punomoćnike, predstavnike i stručne pomagače.

(2) Službeno lice koje vodi postupak može dopustiti da usmenoj raspravi sa koje je javnost isključena prisustvuju pojedina službena lica, naučnici i javni radnici ako je to od interesa za njihovu službu, odnosno naučni rad. Službeno lice koje vodi postupak upozoruje ta lica da su dužna da čuvaju kao tajnu ono što budu na raspravi saznala.

Član 142

(1) Organ koji vodi postupak dužan je da preuzima sve što je potrebno da se usmena rasprava obavi bez odugovlačenja i, po mogućnosti, bez prekidanja i odlaganja.

(2) Licima koja se pozivaju na usmenu raspravu mora se ostaviti dovoljno vremena da se pripreme za raspravu i da na nju dođu na vreme i bez vanrednih troškova. Pozvanim licima ostaviće se, po pravilu, osam dana od dostavljanja poziva do dana rasprave.

Član 143

Kad je za razmatranje upravne stvari na usmenoj raspravi potrebno upoznati se sa planovima, spisima ili drugim predmetima, te predmete treba staviti na uvid pozvanim licima istovremeno sa određivanjem usmene rasprave, a u pozivu za usmenu raspravu naznačiti vreme i mesto kad i gde se oni mogu razgledati.

Član 144

(1) Organ koji vodi postupak dužan je da i javno objavi određivanje usmene rasprave: kad postoji opasnost da se pojedina ne pozivi nećemo i na vreme dostaviti, kad postoji verovatnoća da ima zainteresovanih lica koja se još nisu pojavila kao stranke, ili kad to nalažu drugi slučajni razlozi.

(2) Javna objava usmene rasprave treba da sadrži sve podatke koji moraju biti navedeni u pojedinačnom pozivu, kao i poziv da na usmenu raspravu dođe svako ko smatra da se upravna stvar tićenje njegovih pravnih interesa. Ta objava se saopštava na način propisan u članu 84. ovog zakona.

Član 145

Usmena rasprava održavaće se, po pravilu, u sediztu organa koji vodi postupak. Ako je potreban uvid u mestu van sedizta tog organa, usmena rasprava se može održati na mestu uvida. Organ koji vodi postupak može odrediti za usmenu raspravu i drugo mesto kad je to potrebno zbog znatnog smanjenja troškova i zbog temeljnijeg, bržeg ili jednostavnijeg raspravljanja upravne stvari.

Član 146

(1) Službeno lice koji vodi postupak dužno je da na početku usmene rasprave utvrdi koja su od pozvanih lica prisutna, a u pogledu odsutnih - da proveri da li su im pozivi uredno dostavljeni.

(2) Ako neka od stranaka koja još nije saslužana nije došla na usmenu raspravu, a nije utvrđeno da joj je poziv uredno dostavljen, službeno lice koje vodi postupak odlučuje usmenu raspravu, osim ako je ona na vreme javno objavljena.

(3) Ako na usmenu raspravu ne dođe stranka po čijem je zahtevu postupak pokrenut, mada je uredno pozvana, a iz celokupnog stanja stvari se može pretpostaviti da je zahtev povukla, organ koji vodi postupak obustavlja postupak. Protiv zaključaka o tome dopuztena je posebna žalba. Ako se ne može pretpostaviti da je stranka zahtev povukla, ili ako bi se postupak u javnom interesu morao nastaviti po službenoj dužnosti, službeno lice će, prema okolnostima slučaja, sprovesti raspravu bez tog lica, ili će je odložiti.

(4) Ako stranka protiv koje je pokrenut postupak neopravdano izostane, mada je uredno pozvana, službeno lice koje vodi postupak može sprovesti usmenu raspravu i bez nje, a može na njen trošak i odlučiti usmenu raspravu ako je to potrebno radi pravilnog rešenja stvari.

Član 147

(1) Ako prisutna stranka, i pored upozorenja na posledice, ne stavi primedbu u toku same usmene rasprave na radnje koje se na usmenoj raspravi preduzimaju, smatra se da nema primedbe. Ako ta stranka docnije stavi primedbu na radnje preduzete na usmenoj raspravi, organ koji rezava o upravnoj stvari ceni se i tu primedbu ako ona može imati uticaja na rezavanje stvari i ako nije data posle usmene rasprave radi odugovlačenja postupka.

(2) Ako stranka koja je pozvana javnim saopštenjem nije došla na usmenu raspravu, a primedbe na radnje preduzete na usmenoj raspravi stavi posle usmene rasprave, te se primedbe uzeti u obzir pod uslovom iz stava 1. ovog člana.

Član 148

(1) Na usmenoj raspravi treba da se pretrese i utvrdi ono što je predmet posebnog ispitnog postupka.

(2) Ako se predmet posebnog ispitnog postupka ne može pretresti na jednoj usmenoj raspravi, službeno lice koje vodi postupak prekinuće usmenu raspravu i zakazati što pre njen nastavak. Za taj nastavak službeno lice će preduzeti sve mere koje su propisane za određivanje usmene rasprave, a prisutnim licima može usmeno saopštiti te mere, kao i vreme i mesto nastavka rasprave. Prilikom nastavka usmene rasprave službeno lice koje vodi postupak izneće u glavnim crtama tok dotadaznje usmene rasprave.

(3) Za izvođenje pismenih dokaza koji se naknadno podnesu ne mora se ponovo određivati usmena rasprava, ali se stranci dati mogu štost da se o izvedenim dokazima izjasni.

B. Dokazivanje

1. Zajedničke odredbe

Član 149

(1) činjenice na osnovu kojih se donosi rešenje (odlu čenje činjenice) utvr đuju se dokazima.

(2) Kao dokaz mogu se upotrebiti sva sredstva podesna za utvr đivanje stanja stvari i koja odgovaraju pojedinom slu Ćaju, kao što su: isprave, iskazi svedoka, izjave stranaka, nalazi i mišljenja veštaka, uvi đaji.

Član 150

(1) O tome da li neku činjenicu treba utvr đivati ili ne odlučuje slušobeno lice koje vodi postupak, zavisno od toga da li ta činjenica može imati uticaja na rešavanje upravne stvari. Dokazi se, po pravilu, izvode pošto se utvrdi šta je u činjeničnom pogledu sporno ili šta treba dokazivati.

(2) Ne treba dokazivati činjenice koje su opštepoznate.

(3) Ne treba dokazivati činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja, ali je dopušteno dokazivati nepostojanje tih činjenica, ako zakonom nije druk čije određeno.

Član 151

Ako je dokazivanje pred organom koji vodi postupak neizvodljivo, povezano s nesrazmernim troškovima ili velikim gubitkom vremena, dokazivanje ili pojedini dokazi mogu se izvoditi pred zamoljenim organom.

Član 152

Kad je propisom predvi đeno da se upravna stvar može rešiti na podlozi činjenica ili okolnosti koje nisu potpuno utvr đene ili se dokazima samo posredno utvr đuju (činjenice i okolnosti koje su u činjenično verovatnim), izvo đenje dokaza u tom cilju nije vezano za odredbe ovog zakona o izvo đenju dokaza.

Član 153

(1) Ako organu koji rešava o upravnoj stvari nije poznato pravo koje važi u stranoj državi, može se obavestiti o tome kod ministarstva nadležnog za spoljne poslove.

(2) Organ koji rešava o upravnoj stvari može od stranke zatražiti da podnese javnu ispravu izdatu od nadležnog inostranog organa kojom se potvr đuje koje pravo važi u državi čiji je organ izdao ispravu. Dopušteno je dokazivanje da je strano pravo druk čije nego što je to sadržano u javnoj ispravi, ako međunarodnim ugovorom nije druk čije određeno.

2. Isprave

Član 154

(1) Isprava koju je u propisanom obliku izdao državni organ u granicama svoje nadležnosti, odnosno preduzeće ili druga organizacija u okviru zakonom poverenog javnog ovlašćenja (javna isprava), dokazuje ono što se u njoj potvrđuje ili određuje. Ta isprava može biti prilagođena elektronskoj obradi podataka.

(2) U postupku dokazivanja, mikrofilmska kopija isprave, odnosno reprodukcija te kopije izjednačava se sa ispravom iz stava 1. ovog člana ako je mikrofilmsku kopiju, odnosno reprodukciju te kopije izdao organ u granicama svoje nadležnosti, odnosno zakonom poverenog javnog ovlašćenja.

(3) Dopuzteno je dokazivati da su u ispravi, odnosno mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukcije te kopije činjenice neistinite potvrđene ili da je sama isprava, odnosno mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcije te kopije neispravno sastavljena.

(4) Dopuzteno je dokazivati da mikrofilmska kopija isprave, odnosno reprodukcija te kopije nije verna originalu.

Član 155

Ako je na ispravi nešto precrtano, ostrugano, izbrisano ili umetnuto, ili ako na ispravi postoje kakvi drugi spoljni nedostaci, službeno lice koje vodi postupak oceniće prema svim okolnostima da li je time i u kojoj meri umanjena dokazna vrednost isprave, ili je isprava potpuno izgubila dokaznu vrednost za rezavanje u upravnoj stvari o kojoj se vodi postupak.

Član 156

(1) Isprave koje služe kao dokaz podnose stranke ili ih pribavlja organ koji vodi postupak. Stranka podnosi ispravu u originalu, mikrofilmskoj kopiji isprave ili reprodukciji te kopije ili u overenom prepisu, a može je podneti i u običnom prepisu. Kad stranka podnese ispravu u overenom prepisu, službeno lice koje vodi postupak može tražiti da stranka pokaže originalnu ispravu, a kad podnese ispravu u običnom prepisu, službeno lice će utvrditi da li je taj prepis veran originalu. Mikrofilmska kopija isprave ili reprodukcija te kopije koju je na propisan način izdao organ ima u postupku dokaznu vrednost originala isprave, u smislu člana 154. stav 1. ovog zakona, za rezavanje upravne stvari o kojoj se vodi postupak.

(2) Ako je organ koji je za to bio nadležan neke činjenice ili okolnosti već utvrdio ili su one dokazane u javnoj ispravi (lična karta, izvod iz matične knjige i dr.), organ koji vodi postupak uzeti će te činjenice i okolnosti kao utvrđene. Kad je u pitanju sticanje ili gubljenje prava, a postoji verovatnoća da su se te činjenice i okolnosti naknadno izmenile, ili ih na osnovu posebnih propisa treba posebno utvrditi, službeno lice će tražiti da stranka podnese posebne dokaze o tim činjenicama i okolnostima, ili ih organ sam pribaviti.

Član 157

- (1) Službeno lice koje vodi postupak može naložiti stranci koja se poziva na neku ispravu da je podnese ako njom raspolaže ili ako je može pribaviti.
- (2) Ako se isprava nalazi kod suprotne stranke, a ona ne može dobrovoljno da je podnese ili pokaže, službeno lice koje vodi postupak poziva tu stranku da podnese ili pokaže ispravu na raspravi da bi se druga stranka mogla o njoj izjasniti.
- (3) Ako stranka kojoj je naloženo da podnese, odnosno pokaže ispravu ne postupi po pozivu, organ koji vodi postupak ceni je, s obzirom na sve okolnosti slučaja, od kakvog je to uticaja za rezavanje u upravnoj stvari. U takvom slučaju organ može toj stranci izreći novčanu kaznu za povredu procesne discipline u iznosu od 1.500 dinara, a tu kaznu može i ponovo izreći u istom iznosu, odnosno sve dok stranka ne pristane da podnese, odnosno pokaže ispravu. Protiv zaključka kojim je izrečena novčana kazna stranka može izjaviti posebnu žalbu, koja ne zadržava izvršenje tog zaključka.

Član 158

Ako se isprava koju treba upotrebiti kao dokaz u postupku nalazi kod organa, a stranka koja se pozvala na tu ispravu nije uspjela da je pribavi, organ koji vodi postupak pribavi je tu ispravu po službenoj dužnosti.

Član 159

- (1) Ako se isprava nalazi kod trećeg lica, a ono ne može dobrovoljno da je pokaže, organ koji vodi postupak doneće zaključak kojim će naložiti tom licu da pokaže ispravu na raspravi da bi se stranke mogle o njoj izjasniti.
- (2) Treće lice može uskratiti pokazivanje isprave iz razloga iz kojih svedok može uskratiti svedoženje.
- (3) Protiv trećeg lica koje bez opravdanog razloga odbija da pokaže ispravu postupa se kao protiv onoga koji odbija da svedoži.
- (4) Protiv zaključka kojim mu se naređuje pokazivanje isprave, kao i protiv zaključka o kazni zbog nepokazivanja isprave, treće lice ima pravo na žalbu, koja odlaže izvršenje zaključka.
- (5) Stranka koja se poziva na ispravu koja se nalazi kod trećeg lica dužna je da naknadi troškove koje je to lice imalo u vezi sa pokazivanjem isprave.

Član 160

Isprave koje su izdali inostrani organi, a koje u državi u kojoj su izdate važe kao javne isprave, imaju, pod uslovima uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave, ako su propisno overene.

Član 161

- (1) Organi izdaju uverenja, odnosno druge isprave (certifikate, potvrde i dr.) o injenicama o kojima vode sluObenu evidenciju.
- (2) Uverenja i druge isprave o injenicama o kojima se vodi sluObena evidencija moraju se izdavati saglasno podacima iz sluObene evidencije. Takva uverenja, odnosno druge isprave imaju značaj javne isprave.
- (3) Uverenja i druge isprave o injenicama o kojima se vodi sluObena evidencija izdaju se stranci na usmeni zahtev, po pravilu, istog dana kad je stranka zatražila izdavanje uverenja, odnosno druge isprave, a najdocije u roku od 15 dana od dana podnoženja zahteva, ako propisom kojim je ustanovljena sluObena evidencija nije drukčije određeno.
- (4) Ako organ odbije zahtev za izdavanje uverenja, odnosno druge isprave o injenicama o kojima vodi sluObenu evidenciju, dužan je da o tome donese posebno rešenje. Ako u roku od 15 dana od dana podnoženja zahteva ne izda uverenje, odnosno drugu ispravu o injenicama o kojima vodi sluObenu evidenciju, niti donese i dostavi stranci rešenje o odbijanju zahteva, stranka može izjaviti žalbu da je zahtev odbijen.
- (5) Ako stranka, na osnovu dokaza kojima raspolaže, smatra da joj uverenje, odnosno druga isprava o injenicama o kojima se vodi sluObena evidencija nije izdata u skladu s podacima iz te evidencije, može zahtevati izmenu ili izdavanje novog uverenja, odnosno druge isprave. Organ je dužan da donese posebno rešenje, ako odbije zahtev stranke da joj izmeni ili izda novo uverenje, odnosno drugu ispravu. Ako u roku od 15 dana od dana podnoženja zahteva za izmenu ili izdavanje novog uverenja, odnosno druge isprave, to ne bude učinjeno, stranka može izjaviti žalbu kao da je njen zahtev odbijen.

Član 162

- (1) Organi izdaju uverenja, odnosno druge isprave i o injenicama o kojima ne vode sluObenu evidenciju ako je to zakonom ili drugim propisom određeno. U tom slučaju, injenice se utvrđuju u postupku propisanom odredbama ove glave.
- (2) Uverenje, odnosno druga isprava izdata na način predviđen u stavu 1. ovog člana ne obavezuje organ kome je podnesena kao dokaz i koji treba da rezava o upravnoj stvari. Taj organ može ponovo utvrđivati injenice navedene u uverenju, odnosno drugoj ispravi.
- (3) Uverenje, odnosno druga isprava se stranci izdaje, odnosno rešenje o odbijanju zahteva donosi i stranci dostavlja u roku od 30 dana od dana podnoženja zahteva, a ako se tako ne postupa, stranka može izjaviti žalbu kao da je njen zahtev odbijen.

3. Svedoci

Član 163

- (1) Svedok može biti svako lice koje je bilo sposobno da opazi injenicu o kojoj treba da svedoči i koje je u stanju da to svoje opažanje saopšti.
- (2) Lice koje u postupku učestvuje u svojstvu sluObenog lica ne može biti svedok.

Član 164

Svako lice koje se kao svedok poziva dužno je da se odazove pozivu i da svedoči, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 165

Ne može se ispitati kao svedok lice koje bi svojim iskazom povredilo dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti.

Član 166

(1) Svedok može uskratiti svedočenje:

- 1) ako bi odgovor na pojedina pitanja izložio teškoj sramoti, znatnoj imovinskoj šteti ili krivinom gonjenju njega, njegovog krvnog srodnika u pravoj liniji, a u pobožnoj liniji do trećeg stepena zaključno, njegovog braćunog druga ili tazbinskog srodnika do drugog stepena zaključno, pa i onda kad je brak prestao, kao i njegovog staraoca ili ztetenika, usvojioca ili usvojenika;
- 2) ako bi odgovorom na pojedina pitanja povredio obavezu, odnosno pravo da čuva poslovnu, profesionalnu, umetničku ili naučnu tajnu;
- 3) o onome zto je stranka poverila svedoku kao svom punomoćniku;
- 4) o onome o čemu se stranka ili drugo lice ispovedi svedoku kao verskom ispovedniku.

(2) Svedok se može osloboditi od dužnosti svedočenja i o drugim činjenicama i okolnostima kad iznese važne razloge za to. Ako je potrebno, on treba te razloge da učini verovatnim.

(3) Svedok ne može zbog opasnosti od imovinske štete uskratiti svedočenje o pravnim poslovima pri kojima je bio prisutan kao svedok, zapisnikar ili posrednik, o radnjama koje je u vezi sa spornim odnosom preduzeo kao pravni prethodnik ili zastupnik jedne od stranaka, kao i o svakoj radnji o kojoj je na osnovu posebnih propisa dužan da podnese prijavu ili da izjavu.

Član 167

(1) Svedoci se sasluživaju pojedinačno, bez prisustva svedoka koji će se docnije saslužati.

(2) Saslužani svedok ne sme se udaljiti bez dozvole službenog lica koje vodi postupak.

(3) Službeno lice koje vodi postupak može saslužanog svedoka ponovo saslužati, a svedoke koji se iskazi ne slažu može suočiti.

(4) Lice koje zbog bolesti ili telesne nesposobnosti ne može doći po pozivu ispita se se u svom stanu, odnosno u objektu u kome boravi.

Član 168

(1) Svedok se se prethodno upozoriti da je dužan da govori istinu, da ne sme ništa prećutati i da može na svoj iskaz biti zaklet, pa se mu se predložiti i posledice davanja lažnog iskaza.

(2) Od svedoka se se uzeti opšti lični podaci sledećim redosledom: ime i prezime, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište, mesto rođenja, godine rođenja i bračno stanje. Ako je potrebno, svedok se biti ispitan i o okolnostima koje se tiču njegove verodostojnosti kao svedoka u predmetu o kom se radi, a naročito o njegovim odnosima prema strankama.

(3) Službeno lice koje vodi postupak poziva i svedoke na koja pitanja može uskratiti svedoženje.

(4) Posle toga svedoku se se postaviti pitanje o samom predmetu i pozva se se da iznese šta mu je o tome poznato.

(5) Nije dopušteno postavljati takva pitanja koja ukazuju na to kako bi trebalo odgovoriti.

(6) Svedok se se uvek pitati otkuda mu je poznato ono o čemu svedoži.

Član 169

(1) Ako svedok ne zna jezik na kom se vodi postupak, ispita se se preko tumača.

(2) Ako je svedok gluv, pitanja se mu se postavljati pismeno, a ako je nem - pozva se se da pismeno odgovara. Ako se ispitivanje ne može izvršiti na ovaj način, pozva se se kao tumač lice koje se sa svedokom može sporazumeti.

Član 170

(1) Posle saslušanja svedoka, službeno lice koje vodi postupak može odlučiti da svedok položi zakletvu na svoj iskaz. Ne se se zaklinjati svedok koji je maloletan ili koji ne može dovoljno da shvati značaj zakletve.

(2) Zakletva se polaže usmeno, izgovaranjem reči: "Zaklinjem se da sam o svemu o čemu sam ovde pitan govorio istinu i da ništa iz ove stvari znam nisam prećutao".

(3) Nemi svedoci koji znaju da ćitaju i pizu zaklinju se na taj način zto potpisuju tekst zakletve, a gluvi svedoci se proćitati tekst zakletve. Ako nemi ili gluvi svedoci ne znaju da ćitaju ni pizu, zakle se se preko tumača.

Član 171

(1) Ako svedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mesta gde treba da bude saslušan, organ koji vodi postupak može narediti da se prinudno dovede i da snosi troškove dovođenja, a može mu izreći novčanu kaznu za povredu procesne discipline u iznosu do 1.500 dinara.

(2) Ako svedok dođe, pa bez opravdanog razloga odbije da svedoči iako je upozoren na posledice odbijanja, može se kazniti za povredu iz stava 1. ovog člana novčano do 1.500 dinara, a ako i posle toga odbije da svedoči može se ponovo kazniti do 1.500 dinara. Zaključak o izricanju novčane kazne donosi slušbeno lice koje vodi postupak, u saglasnosti sa slušbenim licem ovlašćenim za rezavanje u upravnoj stvari, a kod zamoljenog organa - u saglasnosti sa starezinom tog organa, odnosno sa slušbenim licem ovlašćenim za rezavanje u sličnim stvarima.

(3) Ako svedok naknadno opravda svoj izostanak, slušbeno lice koje vodi postupak poniziti će zaključak o kazni ili troškovima. Ako svedok naknadno pristane da svedoči, slušbeno lice može poniziti zaključak o kazni.

(4) Slušbeno lice koje vodi postupak može odlučiti da svedok naknadi troškove koje je prouzrokovao svojim izostankom ili odbijanjem da svedoči.

(5) Protiv zaključka o troškovima ili novčanoj kazni, donesenog na osnovu ovog člana, dopuztena je posebna žalba.

4. Izjava stranke

Član 172

(1) Ako za utvrđivanje određene činjenice ne postoji neposredan dokaz, ili se takva činjenica ne može utvrditi na osnovu drugih dokaza, za utvrđivanje te činjenice može se kao dokaz uzeti i usmeno data izjava stranke. Izjava stranke može se uzeti kao dokaz i u upravnim stvarima malog značaja ako bi određenu činjenicu trebalo utvrditi saslužanjem svedoka koji živi u mestu udaljenom od sedišta organa, ili ako bi, usled pribavljanja drugih dokaza, bilo otežano ostvarivanje prava stranke.

(2) Verodostojnost izjave stranke ceni se po načelu saslužanja stranke propisanom u članu 9. ovog zakona.

(3) Pre uzimanja izjave stranke, slušbeno lice koje vodi postupak dužno je da upozori stranku na krivičnu i materijalnu odgovornost za davanje lažne izjave.

5. Veštaci

Član 173

Kad je za utvrđivanje ili ocenu neke činjenice važne za rezavanje u upravnoj stvari potrebno stručno znanje kojim ne raspolaže slušbeno lice koje vodi postupak, izveće se dokaz veztačenjem.

Član 174

(1) Ako bi dokazivanje vezta enjem bilo nesrazmerno skupo prema zna aju ili vrednosti predmeta, upravna stvar e se reziti na osnovu drugih dokaza.

(2) U slu aju iz stava 1. ovog lana vezta enje e se izvrziti ako stranka to zahteva i pristane da snosi trozkove.

Član 175

(1) Radi izvo enja dokaza vezta enjem, slu0beno lice koje vodi postupak odre uje, po slu0benoj du0nosti ili na predlog stranke, jednog veztaka, a kad oceni da je vezta enje slo0eno, mo0e odrediti dva ili vize veztaka.

(2) Za veztake e se odrediti stru na lica, i to prvenstveno ona koja imaju posebno ovlaz enje za davanje mizljenja o pitanjima odgovaraju e struke.

(3) Stranka e se, po pravilu, prethodno sasluzati o li nosti veztaka.

(4) Za veztaka se ne mo0e odrediti lice koje ne mo0e biti svedok.

Član 176

(1) Svako ko ima potrebnu stru nu spremu mora se primiti du0nosti veztaka, osim ako ga slu0beno lice koje vodi postupak od toga oslobodi iz opravdanih razloga, kao zto su preoptere enost vezta enjima, drugim poslovima i sli no.

(2) Oslobo enje od du0nosti vezta enja mo0e tra0iti i starezina dr0avnog organa, direktor preduze a ili rukovodilac drugog pravnog lica, preduzetnik ili drugo fizi ko lice, kod kojih je veztak zaposlen.

Član 177

(1) Veztak mo0e uskratiti vezta enje iz istih razloga iz kojih svedok mo0e uskratiti svedo enje.

(2) Zaposleno lice oslobodi e se od du0nosti vezta enja kad je na osnovu posebnih propisa oslobo eno od te du0nosti.

Član 178

(1) U pogledu izuze a veztaka shodno se primenjuju odredbe o izuze u slu0benih lica.

(2) Stranka mo0e tra0iti izuze e veztaka i ako u ini verovatnim okolnosti koje dovode u pitanje njegovo stru no znanje.

(3) O izuze u veztaka odlu uje zaklju kom slu0beno lice koje vodi postupak.

Član 179

(1) Pre početka veštačenja, veštaka treba upozoriti da je dužan da predmet veštačenja brižljivo razmotri i u svom nalazu tačno navede šta je zapazio i nazao, kao i da svoje obrazloženo mišljenje iznese nepristrasno i u skladu s pravilima nauke i veštine.

(2) Službeno lice koje vodi postupak pokazuje veštaku predmet koji veštak treba da razmotri.

(3) Kad veštak izloži svoj nalaz i mišljenje, službeno lice koje vodi postupak, kao i stranke mogu mu postavljati pitanja i tražiti objasnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.

(4) U pogledu saslužanja veštaka shodno se primenjuju odredbe člana 168. ovog zakona.

(5) Veštak ne polaže zakletvu.

Član 180

(1) Veštaku se može naložiti da izvrši veštačenje i van usmene rasprave. U tom slučaju može se od veštaka tražiti da na usmenoj raspravi obrazloži svoj pismeni nalaz i mišljenje.

(2) Ako je postavljeno više veštaka, oni mogu svoj nalaz i mišljenje dati zajednički. Ako se ne slažu, svaki se od njih odvojeno izloži svoj nalaz i mišljenje.

Član 181

(1) Ako nalaz i mišljenje veštaka nisu jasni ili potpuni, ili se nalazi i mišljenje veštaka bitno razlikuju, ili mišljenje nije dovoljno obrazloženo, ili se pojavi osnovana sumnja u tačnost datog mišljenja, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ni ponovnim saslužanjem veštaka, ponovi se veštačenje sa istim ili drugim veštacima, a može se zatražiti i veštačenje od naučne ili stručne organizacije.

(2) Veštačenje od naučne ili stručne organizacije može se tražiti i kad se zbog složenosti slučaja ili zbog potrebe vršenja analize može opravdano pretpostaviti da se na taj način dođe do tačnijeg nalaza i mišljenja.

Član 182

(1) Ako veštak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili dođe ali odbije da veštači, ili kad u ostavljenom roku ne podnese svoj pismeni nalaz i mišljenje, može se kazniti za povredu procesne discipline novčano do 1.500 dinara. Ako su usled neopravdanog izostanka veštaka, usled njegovog odbijanja da veštači, ili propuztanja da podnese pismeni nalaz i mišljenje nastali troškovi u postupku, može se odrediti da te troškove snosi veštak.

(2) Zaključak o novčanoj kazni, odnosno o plaćanju troškova donosi službeno lice koje vodi postupak, u saglasnosti sa službenim licem ovlašćenim za rezavanje u upravnoj

stvari, a pred zamoljenim organom - u saglasnosti sa starezinom tog organa, odnosno sa slu0benim licem ovlaz enim za rezavanje u sli nim stvarima.

(3) Ako veztak naknadno opravda svoj izostanak, ili naknadno opravda zto svoj pismeni nalaz i mizljenje nije podneo na vreme, slu0beno lice koje vodi postupak poniziti e zaklju ak o nov anoj kazni, odnosno o trozkovima, a ako veztak naknadno pristane da vezta i, slu0beno lice mo0e poniztiti zaklju ak o nov anoj kazni.

(4) Protiv zaklju ka o trozkovima, odnosno o nov anoj kazni donesenog na osnovu stava 1. ili stava 2. ovog lana dopuztena je posebna 0alba.

6. Tumači

Član 183

Na tuma e se shodno primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na veztake.

7. Uviđaj

Član 184

Uvi aj se vrzi kad je za utvr ivanje neke injenice ili za razjaznjenje bitnih okolnosti potrebno neposredno opa0anje slu0benog lica koje vodi postupak.

Član 185

(1) Stranke imaju pravo da prisustvuju uvi aju. Slu0beno lice koje vodi postupak odre uje koja e lica, pored stranaka, prisustvovati uvi aju.

(2) Uvi aj se mo0e izvrziti i uz u ez e veztaka.

Član 186

Uvi aj stvari koja se bez tezko a mo0e doneti na mesto gde se postupak vodi izvrzi e se na tom mestu, a ako se stvar ne mo0e doneti - na mestu gde se stvar nalazi.

Član 187

(1) Vlasnik ili dr0alac stvari, prostorija ili zemljizta koje treba razgledati ili u kojima, odnosno na kojima se nalaze stvari uvi aja, ili preko kojih je potrebno pre i du0an je da dopusti da se uvi aj izvrzi.

(2) Ako vlasnik ili dr0alac ne dopusti da se uvi aj izvrzi, shodno e se primeniti odredbe ovog zakona o uskra ivanju svedo enja.

(3) Prema vlasniku ili dr0aocu koji bez opravdanog razloga ne dopusti da se uvi aj izvrzi, mogu se primeniti mere koje se primenjuju prema svedoku koji odbije da svedo i (lan 171. st. 2. do 4). Protiv zaklju ka kojim je izre ena mera dopuztena je posebna 0alba.

(4) Šteta nanescna prilikom vrzenja uvi aja spada u trozkove postupka i naknadi e se vlasniku ili dr0aocu. Zaklju ak o tome donosi organ koji vodi postupak. Protiv tog zaklju ka dopuztena je posebna 0alba. Protiv rezenja donesenog po 0albi ne mo0e se voditi upravni spor, a nezadovoljna stranka mo0e pokrenuti spor za naknadu ztete pred nadle0nim sudom.

Član 188

Slu0beno lice koje rukovodi uvi ajem pazi e da uvi aj ne bude zloupotrebljen i da ne bude povre ena ne ija poslovna, profesionalna, nau na ili umetni ka tajna.

8. Obezbeđenje dokaza

Član 189

(1) Ako postoji opravdana bojazan da se neki dokaz ne e mo i docnije izvesti ili da e njegovo izvo enje biti ote0ano, mo0e se, radi obezbe enja dokaza, u svakom stanju postupka, pa i pre nego zto je postupak pokrenut, taj dokaz izvesti.

(2) Obezbe enje dokaza vrzi se po slu0benoj du0nosti ili po predlogu stranke, odnosno lica koje ima pravni interes.

Član 190

(1) Za obezbe enje dokaza u toku postupka nadle0an je organ koji vodi postupak.

(2) Za obezbe enje dokaza pre pokretanja postupka nadle0an je organ na ijem se podru ju nalaze stvari koje treba razgledati, odnosno na ijem podru ju borave lica koja treba sasluzati.

Član 191

(1) O obezbe enju dokaza donosi se poseban zaklju ak.

(2) Protiv zaklju ka kojim se odbija predlog za obezbe enje dokaza dopuztena je posebna 0alba koja ne prekida tok postupka.

Glava XII REŠENJE

1. Organ koji donosi rešenje

Član 192

(1) Na osnovu odlu nih injenica utvr enih u postupku, organ nadle0an za rezavanje donosi rezenje o upravnoj stvari koja je predmet postupka.

(2) Kad o upravnoj stvari rezava kolegijalni organ, on može rezavati kad je prisutno više od polovine njegovih članova, a rezenje donosi većinom glasova prisutnih članova, ako zakonom ili drugim propisima nije predviđena kvalifikovana većina.

Član 193

Kad je zakonom ili drugim propisima određeno da o jednoj stvari rezavaju dva ili više organa, svaki od njih dužan je da rezi o toj stvari. Ti organi će se sporazumeti koji će od njih izdati rezenje, a u rezenju mora biti naveden akt drugog organa.

Član 194

(1) Kad je u zakonu ili drugom propisu određeno da rezenje donosi jedan organ uz prethodnu saglasnost drugog organa, rezenje se donosi pozto je drugi organ dao saglasnost. Organ koji donosi rezenje dužan je da u svom rezenju navede akt kojim je drugi organ dao saglasnost.

(2) Kad je u zakonu ili drugom propisu određeno da rezenje donosi jedan organ u saglasnosti sa drugim organom, organ koji donosi rezenje sastavlja ga i dostavlja, sa spisima predmeta, na saglasnost drugom organu, koji može dati saglasnost potvrdom na samom rezenju ili posebnim aktom. U tom slučaju rezenje je doneseno kad je drugi organ dao saglasnost, a smatra se kao akt organa koji ga je doneo, odnosno izdao.

(3) Odredba stava 2. ovog člana važi i kad je u zakonu ili drugom propisu određeno da rezenje donosi jedan organ uz potvrdu ili odobrenje drugog organa.

(4) Kad je zakonom ili drugim propisom određeno da je nadležni organ dužan da pre donoženja rezenja pribavi mišljenje drugog organa, rezenje se donosi po pribavljenom mišljenju.

(5) Organ koji je saglasnost ili mišljenje potrebno za donoženje rezenja, dužan je da saglasnost, odnosno mišljenje da u roku od jednog meseca od dana kad mu je zatraženo, ako posebnim propisima nije određen drugi rok. Ako taj organ u tom roku ne obavesti organ koji donosi rezenje da daje ili odbija saglasnost, smatra se da je dao saglasnost, a ako ne da nikakvo mišljenje, nadležni organ može doneti rezenje i bez pribavljenog mišljenja, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Član 195

Ako slučajno lice koje je vodilo postupak nije ovlašćeno da donese rezenje, dužno je da podnese nacrt rezenja organu koji donosi rezenje. To slučajno lice parafira nacrt rezenja.

2. Oblik i sastavni delovi rešenja

Član 196

(1) Svako rezenje mora se kao takvo označiti. Izuzetno, posebnim propisima može se predvideti da se rezenju može dati i drugi naziv.

(2) Rezenje se donosi pismeno. Izuzetno, u slu ajevima predvi enim ovim zakonom, rezenje se mo0e doneti i usmeno.

(3) Pismeno rezenje sadr0i: uvod, dispozitiv (izreku), obrazlo0enje, uputstvo o pravnom sredstvu, naziv organa sa brojem i datumom rezenja, potpis slu0benog lica i pe at organa. U slu ajevima predvi enim zakonom ili drugim propisom, rezenje ne mora sadr0avati pojedine od tih delova. Ako se rezenje obra uje mehanografski, umesto potpisa i pe ata mo0e da sadr0i faksimil.

(4) Kad se rezenje objavi usmeno, mora se izdati u pismenom obliku, osim ako zakonom ili drugim propisom nije druk ije odre eno. Pismeno izra eno rezenje mora potpuno da odgovara rezenju koje je usmeno objavljeno.

(5) Rezenje se mora dostaviti stranci u originalu ili u overenom prepisu.

Član 197

(1) Uvod rezenja sadr0i: naziv organa koji donosi rezenje, propis o nadle0nosti tog organa, ime stranke i njenog zakonskog zastupnika ili punomo nika, ako ga ima, i kratko ozna enje predmeta postupka.

(2) Ako su rezenje donela dva ili vize organa, ili je ono doneseno uz saglasnost dva ili vize organa, to se mora navesti u uvodu, a ako je stvar rezio kolegijalni organ, u uvodu se ozna ava dan sednice na kojoj je stvar rezena.

Član 198

(1) Dispozitivom se rezava o predmetu postupka u celini i o svim zahtevima stranaka o kojima u toku postupka nije posebno rezeno.

(2) Dispozitiv mora biti kratak i odre en, a ako je potrebno, mo0e se podeliti i na vize ta aka.

(3) Dispozitivom se mo0e reziti i o trozkovima postupka, ako ih je bilo, odre uju i njihov iznos, ko je du0an da ih plati, kome i u kom roku. Ako se u dispozitivu ne rezava o trozkovima, navez e se da e se o njima doneti poseban zaklju ak.

(4) Ako se rezenjem nala0e izvrzenje neke radnje, u dispozitivu e se odrediti i rok u kome se ta radnja mora izvrziti.

(5) Kad je propisano da 0alba ne odla0e izvrzenje rezenja, to mora biti navedeno u dispozitivu.

Član 199

(1) U jednostavnim upravnim stvarima u kojima u estvuje samo jedna stranka, kao i u jednostavnim upravnim stvarima u kojima u postupku u estvuju dve stranke ili vize stranaka, ali ni jedna ne prigovara postavljenom zahtevu, a zahtev se uva0ava, obrazlo0enje rezenja mo0e sadr0avati samo kratko izlaganje zahteva stranke i pozivanje

na pravne propise na osnovu kojih je upravna stvar rezena. U takvim stvarima rezenje se moze izdati i na propisanom obrascu.

(2) U ostalim upravnim stvarima, obrazlozenje rezenja sadrzi: kratko izlaganje zahteva stranaka, utvrdeno injeni no stanje, po potrebi i razloge koji su bili odlunipri oceni dokaza, razloge zbog kojih nije uva0en koji od zahteva stranaka, pravne propise i razloge koji s obzirom na utvrdeno injeni no stanje upuju na rezenje kakvo je dato u dispozitivu. Ako 0alba ne odla0e izvrzenje rezenja, obrazlozenje sadrzi i pozivanje na propis koji to predvi a. U obrazlozenju rezenja moraju se obrazlo0iti i zakljuci protiv kojih nije dopuztena posebna 0alba.

(3) Kad je nadle0ni organ zakonom ili drugim propisom ovlazen da rezi upravnu stvar po slobodnoj oceni, du0an je da u obrazlozenju, pored podataka iz stava 2. ovog lana, navede taj propis i da izlo0i razloge kojima se pri donozenju rezenja rukovodio. Ti razlozi se ne moraju navesti u rezenju kad je to u javnom interesu zakonom izri ito predvi eno.

(4) Ako je zakonom posebno predvi eno da se u rezenju donesenom po slobodnoj oceni ne moraju navesti razlozi kojima se organ pri donozenju rezenja rukovodio, u obrazlozenju rezenja navode se podaci iz stava 2. ovog lana, odredba zakona kojom je organ ovlazen da rezi upravnu stvar po slobodnoj oceni i odredba zakona kojom je ovlazen da ne mora navesti razloge kojima se pri donozenju rezenja rukovodio.

Član 200

(1) Uputstvom o pravnom sredstvu stranka se obaveztava da li protiv rezenja moze izjaviti 0albu ili pokrenuti upravni spor ili drugi postupak pred sudom.

(2) Kad se protiv rezenja moze izjaviti 0alba, u uputstvu se navodi kome se izjavljuje, u kom roku, u koliko primeraka i s kolikom taksom se predaje, kao i da se moze izjaviti i u zapisnik.

(3) Kad se protiv rezenja moze pokrenuti upravni spor, u uputstvu se navodi kome se sudu tu0ba podnosi, u koliko primeraka i u kom roku, a kad se moze pokrenuti drugi postupak pred sudom, navodi se sud kome se moze obratiti i u kom roku.

(4) Kad je u rezenju dato pogrežno uputstvo, stranka moze postupiti po va0e im propisima ili po uputstvu. Stranka koja postupi po pogreznom uputstvu, ne moze zbog toga trpeti ztetne posledice.

(5) Kad u rezenju nije dato nikakvo uputstvo ili je uputstvo nepotpuno, stranka moze postupiti po va0e im propisima, a moze, u roku od osam dana od dana dostavljanja rezenja, tra0iti od organa koji je rezenje doneo da ga dopuni.

(6) Kad je protiv rezenja mogu e izjaviti 0albu, a stranka je pogrežno upu ena da protiv tog rezenja nema mesta 0albi ili da se protiv njega moze pokrenuti upravni spor, rok za 0albu te e od dana dostavljanja rezenja suda kojim je tu0ba odba ena kao nedopuztena, ako stranka nije pre toga podnela 0albu nadle0nom organu.

(7) Kad protiv rezenja nije mogu e izjaviti žalbu, a stranka je pogrešno upućena da se protiv tog rezenja može žaliti, pa je izjavila žalbu i zbog toga propustila rok za pokretanje upravnog spora, taj rok joj te e od dana dostavljanja rezenja kojim je žalba odbijena, ako stranka nije pre toga pokrenula upravni spor.

(8) Uputstvo o pravnom sredstvu, kao poseban sastavni deo rezenja, stavlja se posle obrazloženja, s leve strane.

Član 201

(1) Rezenje potpisuje službeno lice koje ga donosi.

(2) Rezenje koje je doneo kolegijalni organ potpisuje predsedavajući, ako zakonom ili drugim propisom nije drukčije određeno.

(3) Kad je kolegijalni organ doneo potpuno rezenje, strankama se izdaje overen prepis rezenja, a kad je upravnu stvar rezio zaključkom, rezenje se izražuje u skladu s tim zaključkom. Overen prepis tog rezenja dostavlja se strankama.

Član 202

(1) Kad se radi o upravnoj stvari koja se ti e ve eg broja određениh lica, može se za sva ta lica doneti jedno rezenje, ali ona moraju biti imenovana u dispozitivu, a u obrazloženju rezenja moraju biti izloženi razlozi koji se na svako od njih odnose. Takvo rezenje mora se dostaviti svakome od tih lica, osim u slučaju predviđenom u članu 80. ovog zakona.

(2) Ako se radi o upravnoj stvari koja se ti e ve eg broja lica koja organu nisu poznata, može se za sve njih doneti jedno rezenje ali ono mora sadržavati takve podatke da se iz njih može lako utvrditi na koja se lica rezenje odnosi (na primer, stanovnici ili vlasnici nepokretnosti u određenoj ulici i sl.).

Član 203

(1) U upravnim stvarima manjeg značaja u kojima se udovoljava zahtevu stranke, a ne dira se u javni interes niti interes trećih lica, rezenje se može sastojati samo od dispozitiva u vidu zabelezke na spisu, ako su razlozi za takvo rezenje oigledni i ako nije drukčije propisano.

(2) Rezenje iz stava 1. ovog člana, po pravilu, saopštava se stranci usmeno, a pismeno joj se mora izdati ako ona to traži.

(3) Rezenje iz stava 1. ovog člana, po pravilu, ne sadrži obrazloženje, osim ako je, po prirodi, ono potrebno. Takvo rezenje može se izdati na propisanom obrascu.

Član 204

(1) Kad se radi o preduzimanju izuzetno hitnih mera radi obezbeđenja javnog mira i bezbednosti ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili imovinu, organ može doneti rezenje i usmeno.

(2) Organ koji je doneo usmeno rezenje po stavu 1. ovog člana može narediti njegovo izvršenje bez odlaganja.

(3) Po zahtevu stranke, organ koji je doneo usmeno rezenje dužan je da ga izda stranci u pismenom obliku najdavnije u roku od osam dana od dana podnoženja zahteva. Taj zahtev se može podneti u roku od dva meseca od dana donoženja usmenog rezenja.

3. Delimično, dopunsko i privremeno rešenje

Član 205

(1) Kad se u jednoj upravnoj stvari rezava o vize pitanja, a samo su neka od njih sazrela za rezavanje, i kad se pokaže kao celishodno da se o tim pitanjima odluči posebnim rezenjem, organ može doneti rezenje samo o tim pitanjima (delimično rezenje).

(2) Delimično rezenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja kao samostalno rezenje.

Član 206

(1) Ako organ nije rezenjem odlučio o svim pitanjima koja su bila predmet postupka, on može, po predlogu stranke ili po službenoj dužnosti, doneti posebno rezenje o pitanjima koja donesenim rezenjem nisu obuhvaćena (dopunsko rezenje). Ako predlog stranke za donošenje dopunskog rezenja bude odbijen, protiv zaključka o tome dopuztena je posebna žalba.

(2) Ako je predmet već dovoljno raspravljen, dopunsko rezenje može se doneti bez ponovnog sprovođenja posebnog ispitnog postupka.

(3) Dopunsko rezenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja kao samostalno rezenje.

Član 207

(1) Ako je prema okolnostima slučaja neophodno pre završetka postupka doneti rezenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, takvo se rezenje donosi na osnovu podataka koji postoje u času njegovog donoženja. U takvom rezenju mora biti izričito naznačeno da je privremeno.

(2) Donošenje privremenog rezenja po predlogu stranke organ može usloviti davanjem obezbeđenja za štetu koja bi mogla usled izvršenja tog rezenja nastati za suprotnu stranku ako osnovni zahtev predlagača ne bude usvojen.

(3) Rezenjem o glavnoj stvari koje se donosi po okončanju postupka ukida se privremeno rezenje doneseno u toku postupka.

(4) Privremeno rezenje smatra se u pogledu pravnih sredstava i izvršenja kao samostalno rezenje.

4. Rok za izdavanje rešenja

Član 208

(1) Kad se postupak pokreće povodom zahteva stranke, odnosno po službenoj dužnosti ako je to u interesu stranke, a pre donošenja rešenja nije potrebno sprovesti poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može doneti rešenje bez odlaganja (rezavanje prethodnog pitanja i dr.), organ je dužan da donese rešenje i dostavi ga stranci što pre, a najdavnije u roku od jednog meseca od dana predaje urednog zahteva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim zakonom nije određen kraj i rok. U ostalim slučajevima, kad se postupak pokreće povodom zahteva stranke, odnosno po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, organ je dužan da donese rešenje i dostavi ga stranci najdavnije u roku od dva meseca, ako posebnim zakonom nije određen kraj i rok.

(2) Ako organ protiv kojeg je rešenja dopuztena žalba ne donese rešenje i ne dostavi ga stranci u propisanom roku, stranka ima pravo na žalbu kao da je njen zahtev odbijen. Ako žalba nije dopuztena, stranka može neposredno pokrenuti upravni spor.

5. Ispravljanje grešaka u rešenju

Član 209

(1) Organ koji je doneo rešenje, odnosno službeno lice koje je potpisalo ili izdalo rešenje, može u svako vreme ispraviti greške u imenima ili brojevima, pisanju ili računanju, kao i druge očitredne nedostatnosti u rešenju ili njegovim overenim prepisima. Ispravka greške proizvodi pravno dejstvo od dana od koga proizvodi pravno dejstvo rešenje koje se ispravlja.

(2) O ispravci se donosi poseban zaključak. Beležka o ispravci upisuje se u izvornik rešenja, a ako je to moguće, i u sve overene prepise dostavljene strankama. Beležku potpisuje službeno lice koje je potpisalo zaključak o ispravci.

(3) Protiv zaključaka kojim se već doneseno rešenje ispravlja ili kojim se odbija predlog za ispravljanje, dopuztena je posebna žalba.

Glava XIII ZAKLJUČAK

Član 210

(1) Zaključkom se odlučuje o pitanjima koja se tiču postupka.

(2) Zaključkom se odlučuje i o pitanjima koja se kao sporedna pojavu u vezi sa sprovođenjem postupka, a kojima se ne odlučuje rešenjem.

Član 211

(1) Zaključak donosi službeno lice koje vrši onu radnju postupka pri kojoj se pojavilo pitanje koje je predmet zaključka, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Ako se zaključkom nalaze izvršenje neke radnje, određuje se i rok u kome se ta radnja mora izvršiti.

(3) Zaključak se saopštava zainteresovanim licima usmeno, a u pismenom obliku se izdaje na zahtev lica koje može protiv zaključka izjaviti posebnu žalbu, ili kad se može odmah tražiti izvršenje zaključka.

Član 212

(1) Protiv zaključka može se izjaviti posebna žalba samo kad je to zakonom izričito predviđeno. Takav zaključak mora biti obrazložen i sadržavati i uputstvo o žalbi.

(2) žalba se izjavljuje u istom roku, na isti način i istom organu kao i žalba protiv rešenja.

(3) Zaključke protiv kojih nije dopuštena posebna žalba mogu stranke i druga lica koja imaju pravni interes pobijati žalbom protiv rešenja, osim ako je žalba protiv zaključka ovim zakonom isključena.

(4) žalba ne oduzima izvršenje zaključka, osim ako je zakonom ili samim zaključkom drukčije određeno.

Treći deo PRAVNA SREDSTVA

Glava XIV ŽALBA

1. Pravo na žalbu

Član 213

(1) Protiv rešenja donesenog u prvom stepenu stranka ima pravo na žalbu.

(2) Javni tužilac, javni pravobranilac i drugi državni organi, kad su zakonom ovlašćeni, mogu izjaviti žalbu protiv rešenja kojim je povređen zakon u korist fizičkog ili pravnog lica, a na štetu javnog interesa.

Član 214

(1) Protiv prvostepenog rešenja ministarstva ili posebne organizacije, odnosno drugog državnog organa, može se izjaviti žalba samo kad je to zakonom predviđeno.

(2) Protiv rešenja Vlade ne može se izjaviti žalba.

2. Nadležnost organa za rešavanje po žalbi

Član 215

Za rezavanje u drugom stepenu nadležan je organ određen zakonom.

Član 216

Za rezavanje u drugom stepenu ne može se utvrditi nadležnost u okviru organa koji je u upravnoj stvari rezavao u prvom stepenu.

Član 217

Po žalbi protiv prvostepenih rešenja podređenih organa i organizacionih jedinica koji su obrazovani sa zadatkom da vrše određene upravne poslove iz nadležnosti određenog državnog organa, izuzetno od odredbe člana 216. ovog zakona, rezava taj organ.

Član 218

(1) Po žalbi protiv rešenja donesenog na osnovu člana 193. ili člana 194. ovog zakona rezava organ koji je nadležan za rezavanje po žalbi protiv rešenja organa koji je izdao (član 193), odnosno doneo (član 194) pobijano rešenje, ako posebnim propisom nije određeno da po žalbi rezava drugi organ.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana drugostepeni organ može samo poniziti pobijano rešenje, a ne može ga izmeniti.

(3) Ako je organ koji je po stavu 1. ovog člana trebalo da rezava po žalbi dao saglasnost, odobrenje ili potvrdu na prvostepeno rešenje, po žalbi rezava organ određen zakonom, a ako takav organ nije određen, to prvostepeno rešenje je konačno.

Član 219

Ako za rezavanje po žalbi na rešenje koje je donelo preduzeće ili druga organizacija, kojima je zakonom povereno vršenje javnog ovlašćenja, nije određen drugostepeni organ, po žalbi rezava državni organ nadležan za odgovaranje u upravnu oblast.

3. Rok za žalbu

Član 220

Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja, ako zakonom nije drukčije određeno.

Član 221

(1) U toku roka za žalbu rezenje se ne može izvrziti. Kad je žalba propisno izjavljena, rezenje se ne može izvrziti sve dok se rezenje koje je doneseno po žalbi ne dostavi stranci.

(2) Izuzetno, rezenje se može izvrziti u žalbenom roku, kao i pozto je žalba izjavljena, ako je to zakonom predviđeno, ako se radi o preduzimanju hitnih mera (član 131. stav 1. tačka 4), ili ako bi usled odlaganja izvršenja bila nanescena nekoj stranci šteta koja se ne bi mogla popraviti. U poslednjem slučaju može se tražiti odgovarajuće obezbeđenje od stranke u slučaju se interesu sprovodi izvršenje i ovim obezbeđenjem usloviti izvršenje.

4. Sadržaj žalbe

Član 222

(1) U žalbi se mora navesti rezenje koje se pobija i označiti naziv organa koji ga je doneo, kao i broj i datum rezenja. Dovoljno je da žalilac u žalbi izloži u kom je pogledu nezadovoljan rezenjem, ali žalbu ne mora posebno obrazložiti.

(2) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, ali je žalilac dužan da obrazloži zbog čega ih nije izneo u prvostepenom postupku.

(3) Ako su u žalbi iznesene nove činjenice i novi dokazi, a u postupku učestvuju dve stranke ili više stranaka sa suprotnim interesima, žalbi se prilaže još i onoliko primeraka žalbe koliko ima takvih stranaka. U tom slučaju, organ dostavlja svakoj stranci primerak prepisa žalbe i ostavlja joj rok da se o novim činjenicama i dokazima izjasni. Taj rok ne može biti kraći od osam ni duži od 15 dana od dana dostavljanja.

5. Predavanje žalbe

Član 223

(1) žalba se neposredno predaje ili šalje poztom organu koji je doneo prvostepeno rezenje.

(2) Ako je žalba predata ili poslata neposredno drugostepenom organu, on je odmah šalje prvostepenom organu.

(3) žalba predata ili poslata neposredno drugostepenom organu u pogledu roka, smatra se kao da je predata prvostepenom organu.

6. Rad prvostepenog organa po žalbi

Član 224

(1) Prvostepeni organ ispituje da li je žalba dopuztena, blagovremena i izjavljena od ovlaznog lica.

(2) Nedopuztenu, neblagovremenu ili od neovlaznog lica izjavljenu žalbu prvostepeni organ odbaciće svojim zaključkom.

(3) Blagovremenost žalbe koja je predata ili poslata neposredno drugostepenom organu, prvostepeni organ ceni prema danu kad je predata, odnosno poslata drugostepenom organu.

(4) Protiv zaključka kojim je žalba odbačena na osnovu stava 2. ovog člana stranka ima pravo na posebnu žalbu. Ako organ koji odlučuje po žalbi nađe da je žalba opravdana, odlučuje ujedno i po žalbi koja je bila odbačena.

Član 225

(1) Ako organ koji je doneo prvostepeno rešenje nađe da je žalba osnovana, a nije potrebno sprovesti nov posebni ispitni postupak, može stvar rešiti drukčije i novim rešenjem zameniti rešenje koje se žalbom pobija.

(2) Protiv novog rešenja stranka ima pravo žalbe.

Član 226

(1) Ako organ koji je doneo prvostepeno rešenje nađe povodom žalbe da je sprovedeni postupak bio nepotpun, a da je to moglo biti od uticaja na rešavanje upravne stvari, on može postupak dopuniti saglasno odredbama ovog zakona.

(2) Organ koji je doneo prvostepeno rešenje dopuni rešenje postupak i onda kad žalilac iznese u žalbi činjenice i dokaze koji bi mogli biti od uticaja za drukčije rešenje upravne stvari, ako je žalilcu morala biti data mogućnost da učestvuje u postupku koji je prethodio donošenju rešenja, a ta mu mogućnost nije bila data, ili mu je bila data a on je propustio da je koristi, ali je u žalbi opravdao to propuštanje.

(3) Prema rezultatu dopunjenog postupka, organ koji je doneo prvostepeno rešenje može u granicama zahteva stranke upravnu stvar rešiti drukčije i novim rešenjem zameniti rešenje koje se žalbom pobija.

(4) Protiv novog rešenja stranka ima pravo na žalbu.

Član 227

Kad je rešenje doneseno bez prethodno sprovedenog posebnog ispitnog postupka koji je bio obavezan, ili kad je doneseno po članu 131. stav 1. tačka 1, 2. ili 3. ovog zakona, ali stranci nije bila data mogućnost da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su od značaja za donošenje rešenja, a stranka u žalbi traži da se posebni ispitni postupak sprovede, odnosno da joj se pruži mogućnost da se izjasni o tim činjenicama i okolnostima, prvostepeni organ je dužan da sprovede taj postupak. Po sprovođenju postupka, prvostepeni organ može uvažiti zahtev iz žalbe i doneti novo rešenje.

Član 228

(1) Kad organ koji je doneo prvostepeno rešenje nađe da je podneta žalba dopuztena, blagovremena i izjavljena od ovlašćenog lica, a nije novim rešenjem zamenio rešenje

koje se žalbom pobija, dužan je, bez odlaganja, a najdavnije u roku od 15 dana od dana prijema žalbe, dostaviti žalbu organu nadležnom za rezavanje po žalbi.

(2) Uz žalbu iz stava 1. ovog člana prvostepeni organ je dužan da priloži sve spise koji se odnose na predmet.

(3) Ako prvostepeni organ ne dostavi spise predmeta drugostepenom organu u roku iz stava 1. ovog člana, drugostepeni organ zatraži i od prvostepenog organa da mu dostavi spise predmeta i odredi i mu rok za to. Ako prvostepeni organ ne dostavi spise predmeta u ostavljenom roku, drugostepeni organ može reziti upravnu stvar i bez spisa predmeta.

7. Rešavanje drugostepenog organa po žalbi

Član 229

(1) Ako je žalba nedopuztena, neblagovremena ili izjavljena od neovlašćenog lica, a prvostepeni organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbaci i je organ koji je nadležan za rezavanje po žalbi.

(2) Ako žalbu ne odbaci, drugostepeni organ uzima predmet u rezavanje.

(3) Drugostepeni organ može odbiti žalbu, poniziti rešenje u celini ili delimično, ili ga izmeniti.

Član 230

(1) Drugostepeni organ može odbiti žalbu kad utvrdi da je postupak koji je rešenju prethodio pravilno sproveden i da je rešenje pravilno i na zakonu zasnovano, a žalba neosnovana.

(2) Drugostepeni organ može odbiti žalbu i kad na i da je u prvostepenom postupku bilo nedostataka, ali da oni nisu mogli imati uticaja na rešenje upravne stvari.

(3) Kad drugostepeni organ na i da je prvostepeno rešenje zasnovano na zakonu, ali zbog drugih razloga a ne zbog onih koji su u rešenju navedeni, on i u svom rešenju izložiti te razloge, a žalbu odbiti.

Član 231

(1) Ako drugostepeni organ utvrdi da je u prvostepenom postupku u injena nepravilnost koja i ni rešenje niztavnim, ogłosi i takvo rešenje niztavnim, kao i onaj deo postupka koji je sproveden posle te nepravilnosti.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da je prvostepeno rešenje doneo nenadležan organ, poniziti i to rešenje po službenoj dužnosti i dostaviti predmet nadležnom organu na rezavanje.

Član 232

(1) Kad drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom postupku odlučene činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koja su od uticaja na rešenje stvari, ili da je dispozitiv pobijanog rešenja nejasan ili je u protivnosti sa obrazloženjem, on može dopuniti postupak i otkloniti navedene nedostatke sam ili preko prvostepenog organa ili zamoljenog organa. Ako drugostepeni organ nađe da se na osnovu činjenica utvrđenih u dopunjenom postupku upravna stvar mora rešiti drukčije nego što je rešena prvostepenim rešenjem, on može svojim rešenjem poniziti prvostepeno rešenje i sam rešiti upravnu stvar.

(2) Ako drugostepeni organ nađe da su nedostatke prvostepenog postupka može i ekonomičnije otkloniti prvostepeni organ, on može svojim rešenjem poniziti prvostepeno rešenje i vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak. U tom slučaju, drugostepeni organ je dužan svojim rešenjem da ukaže prvostepenom organu u kom pogledu treba dopuniti postupak, a prvostepeni organ je dužan u svemu da postupi po drugostepenom rešenju i da, bez odlaganja, a najdovnije u roku od 30 dana od dana prijema predmeta, donese novo rešenje. Protiv novog rešenja stranka ima pravo na žalbu.

Član 233

(1) Ako drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom rešenju pogrešno ocenjeni dokazi, da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, da je pogrešno primenjen pravni propis na osnovu koga se rezava upravna stvar, ili ako nađe da je na osnovu slobodne ocene trebalo doneti drukčije rešenje, on može svojim rešenjem poniziti prvostepeno rešenje i sam rešiti upravnu stvar.

(2) Ako drugostepeni organ utvrdi da je rešenje pravilno u pogledu utvrđenih činjenica i u pogledu primene zakona, ali da se cilj zbog koga je doneseno može postići i drugim sredstvima povoljnijim za stranku, izmeniće prvostepeno rešenje u tom smislu.

Član 234

(1) Drugostepeni organ može povodom žalbe izmeniti prvostepeno rešenje u korist žalioca i mimo zahteva postavljenog u žalbi, a u okviru zahteva postavljenog u prvostepenom postupku ako se tim ne vreća pravo trećih lica.

(2) Drugostepeni organ može povodom žalbe izmeniti prvostepeno rešenje na ztetu žalioca, ali samo iz nekog od razloga predviđenih u čl. 253, 256. i 257. ovog zakona.

Član 235

(1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na prvostepeno rešenje shodno se primenjuju i na rešenja koja se donose po žalbi.

(2) U obrazloženju drugostepenog rešenja moraju se oceniti i svi navodi žalbe. Ako je prvostepeni organ u obrazloženju svog rešenja pravilno ocenio navode koji se u žalbi iznose, drugostepeni organ može se pozvati na razloge prvostepenog rešenja.

8. Žalba kad prvostepeno rešenje nije doneseno

Član 236

(1) Ako je žalbu izjavila stranka zato što prvostepeni organ nije doneo rešenje u propisanom roku (član 208. stav 2), drugostepeni organ može tražiti da mu prvostepeni organ saopšti razloge zbog kojih rešenje nije doneseno u roku. Ako nađe da rešenje nije doneseno u roku iz opravdanih razloga, ili zbog krivice stranke, odredi se prvostepenom organu rok za donošenje rešenja, koji ne može biti duži od jednog meseca. Ako razlozi zbog kojih rešenje nije doneseno u roku nisu opravdani, drugostepeni organ može tražiti da mu prvostepeni organ dostavi spise predmeta.

(2) Ako drugostepeni organ može rešiti upravnu stvar prema spisima predmeta, doneće svoje rešenje, a ako ne može, sam će sprovesti postupak i svojim rešenjem rešiti upravnu stvar. Izuzetno, ako drugostepeni organ nađe da se postupak može i ekonomičnije sprovesti prvostepeni organ, naloži će da to učini i da mu prikupljene podatke dostavi u određenom roku, posle čega će sam rešiti upravnu stvar. Takvo rešenje je konačno.

9. Rok za donošenje rešenja po žalbi

Član 237

(1) Rešenje po žalbi mora se doneti i dostaviti stranci što pre, a najdovnije u roku od dva meseca od dana predaje žalbe, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok.

(2) Ako stranka odustane od žalbe, postupak po žalbi obustavlja se zaključkom, protiv koga nije dopuztena žalba. Protiv tog zaključka može se neposredno pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

10. Dostavljanje drugostepenog rešenja

Član 238

Organ koji je doneo drugostepeno rešenje žalje, po pravilu, svoje rešenje, sa spisima predmeta, prvostepenom organu, koji je dužan da ga dostavi strankama u roku od osam dana od dana prijema spisa.

Glava XV PONAVLJANJE POSTUPKA

1. Pokretanje ponavljanja postupka

Član 239

Postupak okončan rešenjem protiv koga nema redovnog pravnog sredstva u postupku (konačno rešenje) ponoviće se:

1) ako se sazna za nove činjenice, ili se nađe ili stekne mogućnost da se upotrebe novi dokazi koji bi, sami ili u vezi sa već izvedenim i upotrebljenim dokazima, mogli dovesti

do druk ijege rezenja da su te injenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrebljeni u ranijem postupku;

2) ako je rezenje doneseno na osnovu laOne isprave ili laOnog iskaza svedoka ili veztaka, ili ako je dozlo kao posledica dela kaOnjivog po krivi nom zakonu;

3) ako se rezenje zasniva na presudi donesenoj u krivi nom postupku ili u postupku za privredni prestup, a ta presuda je pravnosnaOno ukinuta;

4) ako je rezenje povoljno za stranku doneseno na osnovu neistinitih navoda stranke kojima je organ koji je vodio postupak bio doveden u zabludu;

5) ako se rezenje organa koji je vodio postupak zasniva na nekom prethodnom pitanju, a nadleOni organ je to pitanje docnije rezio bitno druk ije;

6) ako je u donozenju rezenja u estvovalo sluObeno lice koje je po zakonu moralo biti izuzeto;

7) ako je rezenje donelo sluObeno lice koje nije bilo ovlaz eno za njegovo donozenje;

8) ako kolegijalni organ koji je doneo rezenje nije rezavao u sastavu predvi enom vaOe im propisima ili ako za rezenje nije glasala propisana ve ina;

9) ako licu koje je trebalo da u estvuje u svojstvu stranke nije bila data mogu nost da u estvuje u postupku;

10) ako stranku nije zastupao zakonski zastupnik, a po zakonu je trebalo da je zastupa;

11) ako licu koje je u estvovalo u postupku nije bila data mogu nost da se pod uslovima iz lana 16. ovog zakona sluOi svojim jezikom i pismom.

Član 240

(1) Ponavljanje postupka moOe traOiti stranka, a organ koji je doneo rezenje kojim je postupak zavrzen moOe pokrenuti ponavljanje postupka po sluObenoj duOnosti.

(2) Zbog okolnosti navedenih u lanu 239. ta . 1, 6, 7, 8. i 11. ovog zakona stranka moOe traOiti ponavljanje postupka samo ako bez svoje krivice nije bila u stanju da u ranijem postupku iznese okolnosti zbog kojih traOi ponavljanje.

(3) Iz razloga navedenih u lanu 239. ta . 6. do 11. ovog zakona stranka ne moOe traOiti ponavljanje postupka ako je taj razlog bio bez uspeha iznesen u ranijem postupku.

(4) Javni tuOilac moOe traOiti ponavljanje postupka pod istim uslovima kao i stranka.

Član 241

Ako je rezenje po kome se traži ponavljanje postupka bilo predmet upravnog spora, ponavljanje se može dozvoliti samo zbog činjenica koje je organ utvrdio u ranijem postupku, a ne i zbog onih koje je utvrdio sud u svom postupku.

Član 242

(1) Stranka može tražiti ponavljanje postupka u roku od jednog meseca, i to:

- 1) u slučaju iz člana 239. tačka 1. - od dana kad je mogla izneti nove činjenice, odnosno upotrebiti nove dokaze;
- 2) u slučaju iz člana 239. tačka 2. i 3. - od dana kad je saznala za pravosnažnu presudu u krivičnom postupku, ili u postupku za privredni prestup, a ako se postupak ne može sprovesti - od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti, odnosno za okolnosti zbog kojih nema mogućnosti za krivično gonjenje, odnosno za gonjenje za privredni prestup;
- 3) u slučaju iz člana 239. tačka 5. - od dana kad je mogla upotrebiti novi akt (presudu, rezenje);
- 4) u slučaju iz člana 239. tačka 4, 6, 7. i 8. - od dana kad je saznala razlog za ponavljanje;
- 5) u slučaju iz člana 239. tačka 9. do 11. - od dana kad joj je dostavljeno rezenje.

(2) Ako bi rok određen u stavu 1. ovog člana počeo da teče pre nego što je rezenje postalo konačno, taj rok računa od dana kad rezenje postane konačno, odnosno od dostavljanja konačnog rezenja nadležnog organa.

(3) Po proteku roka od pet godina od dostavljanja rezenja stranci, ponavljanje upravnog postupka se ne može tražiti niti se može pokrenuti po službenoj dužnosti.

(4) Ponavljanje se izuzetno može tražiti, odnosno pokrenuti i posle roka od pet godina samo iz razloga navedenih u članu 239. tačka 2, 3. i 5. ovog zakona.

Član 243

(1) Postupak se može ponoviti iz razloga navedenih u članu 239. tačka 2. ovog zakona i ako se krivični postupak ne može sprovesti, ili ako postoje okolnosti zbog kojih se taj postupak ne može pokrenuti.

(2) Pre donošenja zaključaka o ponavljanju postupka iz razloga navedenih u članu 239. tačka 2. ovog zakona, službeno lice će od organa nadležnog za krivično gonjenje zatražiti obaveštenje o tome da li je krivični postupak obustavljen, odnosno da li postoje okolnosti zbog kojih se taj postupak ne može pokrenuti. Službeno lice ne mora zatražiti takvo obaveštenje ako je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja, ili ako je nastupila smrt lica na čiju se krivičnu odgovornost ukazuje u zahtevu za ponavljanje, odnosno ako

okolnosti zbog kojih se krivi ni postupak ne može pokrenuti samo službeno lice može sa sigurnoš u utvrditi.

Član 244

Stranka je dužna da u predlogu za ponavljanje postupka u ini verovatnim okolnosti na kojima zasniva predlog, kao i okolnost da je predlog stavljen u zakonskom roku.

2. Rešavanje o ponavljanju postupka

Član 245

(1) Predlog za ponavljanje postupka stranka predaje ili žalje organu koji je o predmetu rezavao u prvom stepenu ili organu koji je doneo kona no rezenje.

(2) O predlogu za ponavljanje postupka rezava organ koji je doneo kona no rezenje.

(3) Kad se ponavljanje postupka traži po rezenju koje je doneseno u drugom stepenu, prvostepeni organ koji primi predlog za ponavljanje postupka priklju i e spise predmeta predlogu i dostavi e ih organu koji je rezavao u drugom stepenu.

Član 246

(1) Kad organ koji je nadležan za rezavanje o predlogu za ponavljanje postupka primi predlog, dužan je da ispita da li je predlog blagovremen, da li ga je podnelo ovlaz eno lice i da li je okolnost na kojoj se predlog zasniva u injena verovatnom.

(2) Ako uslovi iz stava 1. ovog lana nisu ispunjeni, organ e svojim zaklju kom odbaciti predlog za ponavljanje postupka.

(3) Ako su uslovi iz stava 1. ovog lana ispunjeni, organ e ispitati da li su okolnosti, odnosno dokazi koji se iznose kao razlog za ponavljanje postupka takvi da bi mogli dovesti do druk ijeg rezenja, pa ako utvrdi da nisu, odbi e predlog svojim rezenjem.

Član 247

(1) Ako organ ne odbaci niti odbije predlog za ponavljanje postupka na osnovu lana 246. ovog zakona, done e zaklju ak da se ponavljanje postupka dozvoli i odredi e u kome e se obimu postupak ponoviti. U ponavljanju postupka po službenoj dužnosti, organ e doneti zaklju ak kojim se ponavljanje dozvoljava ako prethodno utvrdi da su za ponavljanje ispunjeni zakonski uslovi. Ranije radnje u postupku na koje ne uti u razlozi ponavljanja postupka ne e se ponavljati.

(2) Kad je to prema okolnostima slu aja mogu e, a u interesu je ubrzanja postupka, nadležni organ može, im utvrdi postojanje uslova za ponavljanje, pre i na one radnje postupka koje treba ponoviti, ne donose i poseban zaklju ak kojim se ponavljanje dozvoljava.

(3) Kad o predlogu za ponavljanje postupka odlu uje drugostepeni organ, on e sam izvrziti potrebne radnje u ponovljenom postupku, a izuzetno, ako na e da e te radnje br0e i ekonomi nije izvrziti prvostepeni organ, nalo0i e mu da to u ini i da mu materijal o tome dostavi u odre enom roku.

Član 248

Na osnovu podataka pribavljenih u ranijem i u ponovljenom postupku, organ donosi rezenje o upravnoj stvari koja je bila predmet postupka, i njime mo0e rezenje, koje je bilo predmet ponavljanja postupka, ostaviti na snazi ili ga zameniti novim. U slu aju zamene rezenja s obzirom na sve injenice i okolnosti, organ mo0e ranije rezenje poniztiti ili ukinuti.

Član 249

Protiv zaklju ka, odnosno rezenja donesenog po predlogu za ponavljanje postupka, ili o odbijanju predloga za ponavljanje postupka, kao i protiv rezenja donesenog u ponovljenom postupku, mo0e se izjaviti 0alba samo kad je taj zaklju ak, odnosno rezenje doneo prvostepeni organ. Ako je zaklju ak ili rezenje doneo drugostepeni organ, mo0e se neposredno pokrenuti upravni spor.

Član 250

(1) Predlog za ponavljanje postupka, po pravilu, ne odla0e izvrzenje rezenja po kome se ponavljanje tra0i, ali organ koji je nadle0an za odlu ivanje o predlogu za ponavljanje postupka, ako ima dovoljno razloga za ocenu da bi taj predlog bio uva0en, mo0e reziti da se odlo0i izvrzenje dok se ne odlu i o ponavljanju postupka.

(2) Zaklju ak kojim se dozvoljava ponavljanje postupka odla0e izvrzenje rezenja protiv koga je ponavljanje dozvoljeno.

Glava XVI NARO ITI SLU AJEVI PONIŠTAVANJA, UKIDANJA I MENJANJA REŠENJA

1. Menjanje i poništavanje rešenja u vezi sa upravnim sporom

Član 251

Organ protiv ijeg je rezenja blagovremeno pokrenut upravni spor mo0e do zavrzetka spora, ako uva0ava sve zahteve tu0be, poniztiti ili izmeniti svoje rezenje iz onih razloga iz kojih bi sud mogao poniztiti takvo rezenje, ako se time ne vre a pravo stranke u upravnom postupku ili pravo tre eg lica.

Član 252

(Brisano)

3. Poništavanje i ukidanje po osnovu službenog nadzora

Član 253

(1) Kona no rezenje nadle0ni organ e poniztiti po osnovu slu0benog nadzora:

- 1) ako ga je doneo stvarno nenadle0ni organ, a ne radi se o slu aju predvi enom u lanu 257. ta ka 1. ovog zakona;
- 2) ako je u istoj upravnoj stvari ranije doneseno pravnosna0no rezenje kojim je ta upravna stvar druk ije rezena;
- 3) ako ga je doneo jedan organ bez saglasnosti, potvrde, odobrenja ili mizljenja drugog organa, a to je potrebno po zakonu ili drugom propisu;
- 4) ako ga je doneo mesno nenadle0ni organ;
- 5) ako je rezenje doneseno kao posledica prinude, iznude, ucene, pritiska ili druge nedozvoljene radnje.

(2) Kona no rezenje mo0e se ukinuti po osnovu slu0benog nadzora ako je njime o igledno povre en materijalni zakon. U upravnim stvarima u kojima u estvuju dve stranke ili vize stranaka sa suprotnim interesima rezenje se mo0e ukinuti samo po pristanku zainteresovanih stranaka.

(3) Ako je za donozenje rezenja nadle0an organ ili organizacija, a rezenje je donela Vlada, takvo rezenje se ne mo0e poniztiti na osnovu odredbe ta ke 1. stava 1. ovog lana.

Član 254

(1) Rezenje mo0e poniztiti ili ukinuti po osnovu slu0benog nadzora drugostepeni organ. Ako nema drugostepenog organa, rezenje mo0e poniztiti ili ukinuti organ koji je ovlaz en da vrzi nadzor nad radom organa koji je doneo rezenje.

(2) Nadle0ni organ donosi rezenje o poniztenju rezenja po slu0benoj du0nosti, po zahtevu stranke ili javnog tu0ioca, a rezenje o ukidanju - po slu0benoj du0nosti ili po zahtevu javnog tu0ioca.

(3) Rezenje o poniztenju na osnovu lana 253. stav 1. ta . 1. do 3. ovog zakona mo0e se doneti u roku od pet godina, a na osnovu ta ke 4. stava 1. tog lana - u roku od jedne godine od dana kad je rezenje postalo kona no. Rezenje o ukidanju na osnovu lana 253. stav 2. ovog zakona mo0e se doneti u roku od jedne godine od dana kad je rezenje postalo kona no.

(4) Rezenje o poniztenju rezenja na osnovu lana 253. stav 1. ta ka 5. ovog zakona mo0e se doneti bez obzira na rokove utvr ene u stavu 3. ovog lana.

(5) Protiv rezenja donesenog na osnovu člana 253. ovog zakona nije dopuztena žalba, već se protiv njega može neposredno pokrenuti upravni spor.

4. Ukidanje i menjanje pravnosnažnog rešenja uz pristanak ili po zahtevu stranke

Član 255

(1) Ako je pravnosnažnim rezenjem stranka stekla neko pravo, a organ koji je doneo to rezenje smatra da je u tom rezenju nepravilno primenjen materijalni zakon, može rezenje ukinuti ili izmeniti radi njegovog usklađivanja sa zakonom samo ako stranka koja je, na osnovu tog rezenja, stekla pravo pristane na to i ako se time ne vređa prava trećih lica. Pristanak stranke je obavezan i za izmenu na ztetu stranke pravnosnažnog rezenja kojim je stranci određena obaveza.

(2) Pod uslovima iz stava 1. ovog člana, a po zahtevu stranke, može se ukinuti ili izmeniti i pravnosnažno rezenje koje je nepovoljno po stranku. Ako organ nađe da nema potrebe da se rezenje ukine ili izmeni, dužan je da o tome obavesti stranku.

(3) Rezenje iz st. 1. i 2. ovog člana ima pravno dejstvo samo ubuduće.

(4) Rezenje iz st. 1. i 2. ovog člana donosi prvostepeni organ koji je doneo rezenje, a drugostepeni organ samo kad je svojim rezenjem odlučio o upravnoj stvari. Ako je taj organ ukinut ili je prestao biti nadležan u upravnoj stvari o kojoj se radi, rezenje donosi organ koji je za tu upravnu stvar nadležan u vreme donošenja rezenja.

(5) Žalba protiv novog rezenja donesenog na osnovu ovog člana dopuztena je samo ako je to rezenje doneo prvostepeni organ. Ako je rezenje doneo drugostepeni organ, odnosno ako je rezenje prvostepenog organa konačno, protiv tog rezenja može se pokrenuti upravni spor.

5. Vanredno ukidanje

Član 256

(1) Izvršno rezenje može se ukinuti ako je to potrebno radi otklanjanja teške i neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi, javnu bezbednost, javni mir i javni poredak ili javni moral, ili radi otklanjanja poremećaja u privredi, ako se to ne bi moglo uspešno otkloniti drugim sredstvima kojima bi se manje diralo u određena prava. Rezenje se može ukinuti i samo delimično, u obimu neophodnom da se opasnost otkloni ili zaštite navedeni javni interesi.

(2) Ako je rezenje doneo prvostepeni organ, to rezenje može, u smislu stava 1. ovog člana, ukinuti taj organ, a može ga ukinuti i drugostepeni organ. Ako drugostepenog organa nema, rezenje može ukinuti organ koji je ovlašćen da vrši nadzor nad radom organa koji je doneo rezenje.

(3) Protiv rezenja kojim se ranije rezenje ukida dopuztena je žalba samo kad je to rezenje doneo prvostepeni organ. Kad je to rezenje doneo drugostepeni organ ili organ koji vrši nadzor, protiv takvog rezenja može se neposredno pokrenuti upravni spor.

(4) Stranka koja usled ukidanja rezenja trpi ztetu ima pravo na naknadu pretrpljene ztete. O zahtevu za naknadu pretrpljene ztete rezava u parni nom postupku nadležni sud.

6. Ogllašavanje rešenja ništavim

Član 257

Ništavim se oglašava rezenje:

- 1) koje je u upravnom postupku doneseno u stvari iz sudske nadležnosti ili u stvari o kojoj se uopšte ne može rezavati u upravnom postupku;
- 2) koje bi svojim izvršenjem moglo prouzrokovati neko delo kažnjivo po krivi nom zakonu;
- 3) koje izvršenje nije moguće;
- 4) koje je doneo organ bez prethodnog zahteva stranke (član 116), a na to stranka nije naknadno izričito ili prećutno pristala;
- 5) koje sadrži nepravilnost koja je po nekoj izričitoj zakonskoj odredbi predviđena kao razlog ništavosti.

Član 258

- (1) Rezenje se može u svako doba oglasiti ništavim po službenoj dužnosti ili po predlogu stranke ili javnog tužioca.
- (2) Rezenje se može oglasiti ništavim u celini ili delimično.
- (3) Protiv rezenja kojim se neko rezenje oglašava ništavim ili se odbija predlog stranke ili javnog tužioca za oglašavanje rezenja ništavim dopuztena je žalba. Ako nema organa koji rezava po žalbi, protiv tog rezenja može se neposredno pokrenuti upravni spor.

7. Pravne posledice poništavanja i ukidanja

Član 259

- (1) Poništavanjem rezenja i oglašavanjem rezenja ništavim poništavaju se i pravne posledice koje je to rezenje proizvelo.
- (2) Ukidanjem rezenja ne poništavaju se pravne posledice koje je rezenje već proizvelo, ali se onemogućava dalje proizvodnje pravnih posledica ukinutog rezenja.

8. Dužnost obaveštavanja nadležnog organa u slučaju postojanja razloga za ponavljanje postupka, odnosno za poništavanje, ukidanje ili menjanje rešenja

Član 260

Organ koji sazna za rezenje kojim je povređen zakon, a povreda može biti razlog za ponavljanje postupka, odnosno za poništavanje, ukidanje ili menjanje rezenja, dužan je da o tome bez odlaganja obavesti organ nadležan za pokretanje postupka i donošenje rezenja, odnosno javnog tužila.

**Četvrti deo
IZVRŠENJE**

Glava XVII

1. Zajedničke odredbe

Član 261

(1) Izvršenje rezenja donesenog u postupku sprovodi se radi ostvarivanja novčanih ili nenovčanih obaveza.

(2) Rezenje doneseno u postupku izvrzava se kad postane izvržno.

(3) Prvostepeno rezenje postaje izvržno:

- 1) istekom roka za žalbu, ako žalba nije izjavljena;
- 2) dostavljanjem stranci, ako žalba nije dopuztena;
- 3) dostavljanjem stranci, ako žalba ne odlaže izvršenje;
- 4) dostavljanjem stranci rezenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

(4) Drugostepeno rezenje kojim je izmenjeno prvostepeno rezenje postaje izvržno kad se dostavi stranci.

(5) Ako je u rezenju određeno da se radnja koja je predmet izvršenja može izvrziti u ostavljenom roku, rezenje postaje izvržno istekom tog roka. Ako rezenjem nije određeno rok za izvršenje radnje, rezenje postaje izvržno u roku od 15 dana od dana dostavljanja. Rezenjem ostavljeni rok za izvršenje rezenja, odnosno propisani rok od 15 dana počinje da teče od dana kad rezenje, u smislu st. 3. i 4. ovog člana, postane izvržno.

(6) Izvršenje se može sprovesti i na osnovu poravnania, ali samo protiv lica koje je učestvovalo u poravnanju.

(7) Ako žalba odlaže izvršenje rešenja, a rešenje se odnosi na dve stranke ili vize stranaka koje u postupku učestvuju sa istovetnim zahtevima, žalba makar i jedne stranke sprečava izvršnost rešenja.

Član 262

(1) Zaključak donesen u postupku izvršava se kad postane izvrzan.

(2) Zaključak protiv koga se ne može izjaviti posebna žalba, kao i zaključak protiv koga se može izjaviti posebna žalba koja ne odlaže njegovo izvršenje postaje izvrzan saopštavanjem, a ako nije saopšteno - dostavljanjem stranci.

(3) Kad je zakonom ili samim zaključkom određeno da žalba odlaže izvršenje zaključka, zaključak postaje izvrzan istekom roka za žalbu ako žalba nije izjavljena, a ako je izjavljena - dostavljanjem stranci rešenja kojim se žalba odbacuje ili odbija.

(4) U ostalim slučajevima, zaključak postaje izvrzan pod uslovima propisanim za izvršnost rešenja u članu 261. st. 4, 5. i 7. ovog zakona.

(5) Odredbe ovog zakona o izvršenju rešenja važe i za izvršenje zaključka.

Član 263

(1) Kad postoji mogućnost da se izvršenje sprovede na vize na ina i primenom raznih sredstava, izvršenje će se sprovesti na onaj način i primenom onog sredstva koji dovode do cilja, a koji su po izvršeniku najblži.

(2) Nedeljom, u dane državnih praznika i noću, radnje izvršenja mogu se sprovesti samo ako postoji opasnost od odlaganja i ako je organ koji sprovodi izvršenje izdao za to pismeni nalog.

Član 264

(1) Izvršenje se sprovodi protiv lica koje je obavezno da ispuni obavezu (izvršenik).

(2) Izvršenje se sprovodi po službenoj dužnosti ili po predlogu stranke.

(3) Po službenoj dužnosti izvršenje se sprovodi kad to nalaže javni interes. Izvršenje koje je u interesu stranke sprovodi se po predlogu stranke (tražilac izvršenja).

Član 265

Izvršenje rešenja sprovodi se administrativnim putem (administrativno izvršenje), a u slučajevima predviđenim ovim zakonom - sudskim putem (sudsko izvršenje).

Član 266

(1) Izvršenje radi ispunjenja novih obaveza izvršenika sprovodi se administrativnim putem.

(2) Izvršenje radi ispunjenja novih obaveza sprovodi se sudskim putem. Izuzetno, izvršenje radi ispunjenja novih obaveza iz primanja na osnovu radnog odnosa može se sprovesti administrativnim putem po pristanku izvršenika (administrativna zabrana).

Član 267

(1) Administrativno izvršenje sprovodi organ koji je stvar rezavao u prvom stepenu, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

(2) Ako je propisano da administrativno izvršenje ne može sprovesti organ koji je upravnu stvar rezavao u prvom stepenu, a posebnim propisom nije određen organ koji je za to ovlašćen, izvršenje sprovodi nadležni organ na čijem se području nalazi prebivalište, odnosno boravište ili sedište izvršenika, ako zakonom nije drukčije određeno.

(3) Organ nadležan za unutrašnje poslove dužan je da organu nadležnom za sprovođenje izvršenja, na njegov zahtev, pruži pomoć u sprovođenju izvršenja.

Član 268

(1) Organ nadležan za sprovođenje administrativnog izvršenja donosi, po službenoj dužnosti ili po predlogu tražioca izvršenja, zaključak o dozvoli izvršenja. Zaključkom se konstatuje da je rešenje koje treba izvršiti postalo izvršno i određuju način i sredstva izvršenja. Protiv ovog zaključka dopuztena je žalba nadležnom drugostepenom organu.

(2) Zaključak o dozvoli izvršenja rešenja koje je doneseno u upravnoj stvari po službenoj dužnosti, organ nadležan za sprovođenje administrativnog izvršenja dužan je da donese bez odlaganja kad je to rešenje postalo izvršno, a najdovnije u roku od 30 dana od dana kad je rešenje postalo izvršno, ako posebnim propisom nije drukčije određeno. Nedonošenje zaključka do tog roka ne isključuje obavezu njegovog donošenja.

(3) Kad administrativno izvršenje ne sprovodi organ koji je rezavao u prvom stepenu, tražilac izvršenja podnosi predlog za dozvolu izvršenja organu koji je doneo rešenje koje treba izvršiti. Ako je rešenje postalo izvršno, taj organ stavlja na rešenje potvrdu da je postalo izvršno (potvrda izvršnosti) i dostavlja ga radi izvršenja organu nadležnom za izvršenje, s tim što se istovremeno predložiti i način i sredstva izvršenja. Organ nadležan za izvršenje može doneti zaključak o dozvoli izvršenja.

(4) Kad po službenoj dužnosti treba sprovesti izvršenje rešenja organa koji nije ovlašćen za sprovođenje izvršenja, taj organ se radi izvršenja obrađuje predlogom za dozvolu izvršenja organu nadležnom za izvršenje nakon sprovedenog postupka propisanog u stavu 3. ovog člana.

Član 269

(1) Administrativno izvršenje koje sprovodi organ koji je upravnu stvar rezavao u prvom stepenu sprovodi se na osnovu rešenja koje je postalo izvršno i zaključak o dozvoli izvršenja.

(2) Administrativno izvršenje koje ne sprovodi organ koji je upravnu stvar rezavao u prvom stepenu sprovodi se na osnovu rešenja na kom je stavljena potvrda izvršnosti i zaključak o dozvoli izvršenja.

Član 270

(1) U postupku administrativnog izvršenja može se izjaviti žalba koja se odnosi samo na izvršenje, a njome se ne može pobijati pravilnost rešenja koje se izvršava.

(2) žalba se izjavljuje nadležnom drugostepenom organu. žalba ne odlaže započeto izvršenje. U pogledu roka za žalbu i organa nadležnog za rezavanje po žalbi primenjuju se odredbe čl. 215. do 221. ovog zakona.

Član 271

(1) Administrativno izvršenje se obustavi po službenoj dužnosti i sprovedene radnje poništiti ako se utvrdi da je obaveza u celini izvršena, da izvršenje nije bilo uopšte dopušteno, da je bilo sprovedeno prema licu koje nije u obavezi, ako tražilac izvršenja odustane od svog zahteva, odnosno ako je izvršna isprava poništena ili ukinuta.

(2) Administrativno izvršenje se odložiti ako se utvrdi da je u pogledu izvršenja obaveze dozvoljen posek, ili je umesto privremenog rešenja koje se izvršava doneseno rešenje o glavnoj stvari koje se razlikuje od privremenog rešenja. Odlaganje izvršenja odobrava organ koji je doneo zaključak o dozvoli izvršenja.

Član 272

(1) Novčane kazne izrečene po ovom zakonu izvršavaju organi nadležni za izvršenje novčanih kazni izrečenih za prekršaje.

(2) Novčana kazna naplaćuje se u korist budžeta iz koga se finansira organ koji je izrekao kaznu.

Član 273

(1) Kad treba da se sprovede sudsko izvršenje rešenja donesenog u postupku, organ koji rešenje treba izvršiti stavlja na rešenje potvrdu izvršnosti (član 268. stav 3) i dostavlja ga radi izvršenja sudu nadležnom za izvršenje.

(2) Rešenje doneseno u postupku koje sadrži potvrdu izvršnosti jeste osnov za sudsko izvršenje. To izvršenje sprovodi se po odredbama zakona kojim se uređuje izvršni postupak i odredbama drugih zakona koji važe za sudsko izvršenje.

2. Izvršenje nenovčanih obaveza

Član 274

Izvršenje radi ostvarivanja nenovanih obaveza izvršenika sprovodi se preko drugih lica, odnosno prinudom.

a) Izvršenje preko drugih lica

Član 275

(1) Ako se izvršenikova obaveza sastoji u izvršenju radnje koju može izvrziti i drugo lice, a izvršenik je ne izvrzi uopšte ili je ne izvrzi u celini, ta radnja se izvrziti preko drugog lica, na trozak izvršenika. Izvršenik mora biti na to prethodno opomenut.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, organ koji sprovodi izvršenje može zaključiti komunalno izvršeniku da unapred položi iznos koji je potreban za podmirenje troškova izvršenja, a da se obračun naknadno izvrzi. Zaključak o polaganju tog iznosa je izvrzan.

b) Izvršenje prinudom

Član 276

(1) Ako je izvršenik dužan da nešto dopusti ili trpi, pa postupa protivno toj obavezi, ili ako je predmet izvršenja izvršenikova radnja koju ne može umesto njega da izvrzi drugo lice, organ koji sprovodi izvršenje prinuduje izvršenika na ispunjenje obaveze prinudnom merom, odnosno novčanom kaznom.

(2) Organ koji sprovodi izvršenje najpre će zapretiti izvršeniku primenom prinudnog sredstva ako svoju obavezu ne izvrzi u ostavljenom roku. Ako izvršenik u toku tog roka preduzme neku radnju protivno svojoj obavezi, ili ako ostavljeni rok bezuspešno protekne, zaprećeno prinudno sredstvo će se odmah izvrziti, a ujedno će se odrediti novi rok za izvršenje radnje i zapretiti novom, strožom, prinudnom merom.

(3) Novčana kazna koja se na osnovu stava 1. ovog člana izriče prvi put ne može biti manja od 5.000 niti veća od 20.000 dinara. Novčana kazna može biti izrečena više puta, s tim da zbir izrečenih novanih kazni ne može iznositi više od desetostrukog iznosa prvi put izrečene novčane kazne.

(4) Naplaćena novčana kazna se ne vraća.

Član 277

Ako se izvršenje nenovane obaveze uopšte ili blagovremeno ne može sprovesti primenom sredstava predviđenih u čl. 275. i 276. ovog zakona, izvršenje se, prema prirodi obaveze, može sprovesti i neposrednom prinudom, ako propisom nije drukčije određeno.

Član 278

(1) Kad je na osnovu rezenja sprovedeno izvršenje, a rezenje je docnije ponizteno ili izmenjeno, izvršenik ima pravo da zahteva da mu se vrati ono zto mu je oduzeto, odnosno da se stvar vrati u stanje koje proizlazi iz novog rezenja.

(2) O zahtevu izvršenika rezava organ koji je doneo zaklju ak o dozvoli izvršenja.

Glava XVIII IZVRŠENJE RADI OBEZBE ENJA I PRIVREMENI ZAKLJU AK

1. Izvršenje radi obezbeđenja

Član 279

(1) Radi obezbe enja izvršenja mo0e se zaklju kom dozvoliti izvršenje rezenja i pre nego zto je ono postalo izvrzno ako bi bez toga moglo biti osuje eno ili znatno ote0ano izvršenje posle izvrznosti rezenja.

(2) Ako se radi o obavezama koje se prinudno izvrzavaju samo po predlogu stranke, predlaga mora opasnost od osuje enja ili ote0avanja izvršenja u initi verovatnom, a organ mo0e izvršenje iz stava 1. ovog lana usloviti davanjem obezbe enja shodno lanu 207. stav 2. ovog zakona.

(3) Protiv zaklju ka donesenog na predlog stranke za izvršenje radi obezbe enja, kao i protiv zaklju ka donesenog po slu0benoj du0nosti, dopuztena je posebna 0alba. Źalba protiv zaklju ka kojim je odre eno izvršenje radi obezbe enja ne odla0e sprovo enje izvršenja.

Član 280

(1) Izvršenje radi obezbe enja mo0e se sprovesti administrativnim ili sudskim putem.

(2) Kad se izvršenje radi obezbe enja sprovodi sudskim putem, sud postupa po odredbama zakona kojim se ure uje izvrzni postupak i odredbama drugih zakona koji va0e za sudsko izvršenje.

Član 281

Izvršenje privremenog rezenja (lan 207) mo0e se sprovesti samo u onom obimu i u onim slu ajevima u kojima je dopuzteno izvršenje radi obezbe enja (l. 279. i 280).

2. Privremeni zaključak o obezbeđenju

Član 282

(1) Ako postoji ili je bar u injena verovatnom obaveza stranke, a postoji opasnost da e obavezana stranka na drugi na in osujetiti ili znatno ote0ati izvršenje obaveze, organ nadle0an za donoženje rezenja o obavezi stranke mo0e pre donoženja rezenja o toj

obavezi doneti privremeni zaključak radi obezbeđenja izvršenja obaveze. Prilikom donošenja privremenog zaključka organ je dužan da vodi računa o odredbi člana 263. stav 1. ovog zakona i da obrazloži zaključak.

(2) Donošenje privremenog zaključka može se usloviti davanjem obezbeđenja predviđenog u članu 207. stav 2. ovog zakona.

(3) U pogledu privremenog zaključka donesenog na osnovu stava 1. ovog člana primenjuje se odredbe člana 279. stav 3. i člana 280. ovog zakona.

Član 283

(1) Ako je pravosudnim rešenjem utvrđeno da pravno ne postoji obaveza stranke za koju je obezbeđenje bio donesen privremeni zaključak, ili je na drugi način utvrđeno da je zahtev za donošenje privremenog zaključka bio neosnovan, predlagaču nije je korist privremeni zaključak donesen dužan je da naknadi suprotnoj stranci štetu koja joj je prouzrokovana donesenim zaključkom.

(2) O naknadi štete iz stava 1. ovog člana rešava organ koji je doneo privremeni zaključak ako je predlagač saglasan da štetu naknadi. Ako predlagač nije saglasan da štetu naknadi, suprotna strana može zahtev za naknadu štete ostvarivati pred nadležnim sudom u parničnom postupku.

Peti deo SPROVOĐENJE ZAKONA I PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Glava XIX SPROVOĐENJE ZAKONA

Član 284

(1) Preduzeće, odnosno druga organizacija kojoj je zakonom povereno vršenje javnog ovlašćenja može u postupku koji vodi za povrede procesne discipline sama izricati kazne i primenjivati druge mere predviđene u odredbama člana 63. st. 3. i 4, člana 101, člana 159. stav 3, člana 171. st. 1. i 2, člana 182. stav 1. i člana 187. st. 2. i 3. ovog zakona.

(2) Iznosi naplateni od izrečenih novčanih kazni iz stava 1. ovog člana, uplaćuju se u budžet Republike Srbije.

Član 285

(1) Ovlašćenje za preduzimanje radnji i rezavanje u postupku može se dati zaposlenom koji ima propisanu stručnu spremu.

(2) Organ je dužan da na pogodan način objavi koja su službena lica ovlaštena za rezavanje u upravnim stvarima, a koja za preduzimanje radnji u postupku pre donošenja rešenja.

Član 286

(1) Službeno lice u organu koji vodi postupak odgovorno je ako njegovom krivicom dođe do neizvršenja određenih procesnih radnji.

(2) Ministarstvo nadležno za poslove državne uprave može da zahteva pokretanje disciplinskog postupka protiv službenog, odnosno odgovornog lica koje propusti vršenje dužnosti iz stava 1. ovog člana, kao i odgovornog lica koje, protivno članu 285. ovog zakona, odredi nestručno lice za preduzimanje radnji u postupku ili za rezavanje u upravnoj stvari.

Član 287

(1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove državne uprave.

(2) Nadležni organ dužan je da ostvaruje uvid u rezavanje u upravnim stvarima naročito u pogledu rezavanja u propisanim rokovima i u pogledu stručne spremljenosti zaposlenih koji rade na upravnim stvarima kod organa, kao i da daje objašnjenja i pruža stručnu pomoć u stvarima koje se odnose na primenjivanje odredaba ovog zakona. Organi su dužni da nadležnom organu omogućavaju ostvarivanje uvida u rad koji se odnosi na rezavanje upravnih stvari, a naročito da mu daju, odnosno dostavljaju određene podatke, odnosno obaveštenja.

Član 288

(1) O rezavanju u upravnim stvarima vodi se službena evidencija.

(2) Evidencija iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o: broju podnesenih zahteva; broju pokrenutih postupaka po službenoj dužnosti; načinu i rokovima rezavanja upravnih stvari u prvostepenom i drugostepenom postupku; broju poniženih, odnosno ukinutih upravnih akata i broju odbijenih zahteva, odnosno obustavljenih postupaka.

(3) Podaci iz stava 2. ovog člana vode se i iskazuju po upravnim oblastima.

Član 289

Pozivi, dostavnice, naređenja za dovođenje, zapisnici, zapisnici u vidu knjiga, rešenja iz člana 199. stav 1. i člana 203. ovog zakona, uverenja iz člana 110. stav 1. ovog zakona, kao i drugi akti koji se koriste u postupku sačinjavaju se po propisanim obrascima.

Glava XX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 290

Na predmete nije je rezavanje započeto pre stupanja na snagu ovog zakona primjenjive se odredbe ovog zakona, ako postupak nije konačno završen.

Član 291

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o općem upravnom postupku ("Službeni list FNRJ", br. 52/56, "Službeni list SFRJ", br. 10/65, 18/65, 4/77, 11/78, 32/78, 9/86 i 47/86 i "Službeni list SRJ", br. 24/94).

Samostalni član Zakona o izmenama Zakona o općem upravnom postupku

("Sl. list SRJ", br. 31/2001)

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".

Samostalni član Zakona o izmenama Zakona o općem upravnom postupku

("Sl. glasnik RS", br. 30/2010)

Član 32

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".